

Strategije učenja predškolske djece

Pamić, Antonela

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:722110>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANTONELA PAMIĆ

STRATEGIJE UČENJA PREDŠKOLSKE DJECE

Diplomski rad

Pula, rujan, 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANTONELA PAMIĆ

STRATEGIJE UČENJA PREDŠKOLSKE DJECE

Diplomski rad

JMBAG: 0303077717, izvanredna studentica

Studijski smjer: Sveučilišni diplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Strategija aktivnog učenja

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Pedagogija ranog i predškolskog odgoja

Mentor: izv. prof. dr. sc. Sandra Kadum

Pula, rujan, 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Antonela Pamić, kandidat za magistra ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Antonela Pamić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „Strategije učenja predškolske djece“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. UČENJE I OSNOVNI POJMOVI	3
2.1. Stilovi učenja	6
2.2. Učenje i razvoj	9
3. PSIHOLOŠKO – PEDAGOŠKE OSNOVE UČENJA DJECE PREDŠKOLSKE DOBI	13
3.1. Kognitivni stilovi	13
3.2. Afektivni stilovi	13
3.3. Fiziološki stilovi	14
3.4. Odgojne metode	14
4. STRATEGIJE UČENJA	16
5. PODJELA STRATEGIJA UČENJA	20
5.1. Kognitivne strategije učenja	20
5.2. Meta – kognitivne strategije učenja	21
5.3. Mnemotehnike	21
6. UČENJE KROZ IGRU	24
7. ULOGA RODITELJA	32
8. ULOGA ODGOJITELJA	34
9. ULOGA PREDŠKOLSKE USTANOVE	37
10. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	39
10.1. Cilj istraživanja	39
10.2. Zadaci istraživanja	39
10.3. Ispitanici	39
10.4. Instrument istraživanja	39
10.5. Rezultati istraživanja	39
Intervju 1	39

Intervju 2.....	41
Intervju 3.....	43
Intervju 4.....	46
10.6. Zaključak intervjua	48
11. ZAKLJUČAK	50
LITERATURA.....	51
Popis mrežnih izvora.....	53
POPIS SLIKA, TABLICA, GRAFIKONA.....	55
PRILOG	56
SAŽETAK.....	57
SUMMARY	58

1. UVOD

*„Dajte čovjeku ribu i nahranit ćete ga za jedan dan;
naučite ga kako da je lovi i prehranit ćete ga za cijeli život“*

-Lao Tse

Ovaj poznati citat kineskog filozofa možemo implementirati i na dio strategija učenja. Opremanje djeteta znanjem o tome kako učiti daje mu vrijedan alat, potičući njegovu samostalnost u budućem stjecanju znanja. Dok neka djeca prirodno usvajaju i koriste strategije učenja bez svjesnog razmišljanja, ostalu djecu potrebno je educirati kako bi ih učinkovito koristila i postigla uspjeh u učenju (Cvitković, 2019).

Kako navodi Kadum (2023) od trenutka rođenja djeteta ono istražuje sve što se dešava oko njega, otkriva mogućnosti i kakve sposobnosti su mu date, razvijajući postupno misaone operacije. Počinje s refleksnim pokretima, koje ponavlja, te u želji da dođe do cilja eksperimentira. Djetetov kognitivni razvoj vezuje se uz mentalne procese s pomoću kojih pokušava razumjeti svoju okolinu. Nadalje, Nola (2021) objašnjava kako od samog početka svog postojanja, djeca kreću na put otkrivanja, postupno otkrivajući svoja osjetila iz dana u dan. S urođenim instinktom za istraživanje, svojoj okolini i sebi pristupaju s kombinacijom opreza, znatiželje i odlučnosti baveći se raznovrsnim aktivnostima kao što su igra, skakanje, plesanje, eksperimentiranje, modeliranje i slično. Te im aktivnosti služe kao način razumijevanja svijeta i uspostavljanja komunikacije s njim. Stoga promatrajući dječji pristup životu svjedočimo njihovoj sposobnosti da bez napora svladavaju prepreke i pronalaze rješenja koja odraslima često izmiču. Stevanović (2007:33) navodi kako: „Osposobljavanje djece predškolske dobi za cjeloživotno obrazovanje je imperativ vremena u kome živimo. Budućnost mlade generacije će ovisiti o znanju, a čovjek će biti glavni pokretač i resurs razvoja.“

Tema ovog diplomskog rada su *Strategije učenja predškolske djece*. Na samom uvodu ovog rada definiran je sam pojam učenja, zatim slijedi poglavlje psihološko – pedagoških osnova učenja djece predškolske dobi. U središnjem djelu rada opisane su glavne strategije učenja, zatim njihova podjela te primjeri igara s pomoću kojih djeca

savladavaju te uče različite vještine. Također nastoji se pružiti uvid u uloge roditelja, odgojitelja te same predškolske ustanove u procesu samog učenja. Nadalje, u završnom djelu ovog rada prikazani su intervjui s odgojiteljicama provedeni u dječjem vrtiću u općini Svetvinčenat te njihova mišljenja vezana za strategije učenja. Za sam kraj interpretirani su rezultati provedenog intervjua, prikazan je zaključak te popis korištene literature.

2. UČENJE I OSNOVNI POJMOVI

Sam pojam učenja uveo je švicarski psiholog i filozof Jean Piaget, no njegova se definicija kroz godine razvijala. U početku je prevladavajući model prijenosa znanja djecu promatrao kao pasivne primatelje. Nasuprot tome, suvremeni se model usredotočuje na povratnu informaciju, naglašavajući učenje koje proizlazi iz razlike između očekivanja i stvarnosti, dok današnje razumijevanje učenja uključuje svjesni angažman i naglašava važnost metakognicije (Jagarinec, 2019).

Možemo tumačiti učenje kao proces usvajanja znanja, vještina i navika, dok podučavanje podrazumijeva „izravnu ili neizravnu pomoć i prenošenje informacija, znanja i iskustva“ (Cindrić, Miljković, Strugar, 2010:65). Učenje je složen i zahtjevan, jedan od najvažnijih psihičkih procesa, jer sve ono što u ponašanju nije dano biološkim naslijeđem, stečeno je učenjem (Kadum, 2005). Dok Bauer (2013:131) navodi kako je „Učenje jedan od najvažnijih zadataka u životu: temelj je osobnog razvoja i radne budućnosti. To je kontinuirana aktivnost koja započinje u obitelji, razvija se u školi i na fakultetu a zatim nastavlja tijekom cijelog života.“

Prema istraživanju (Šprljan i Rosandić, 2008) ljudi nove informacije pamte:

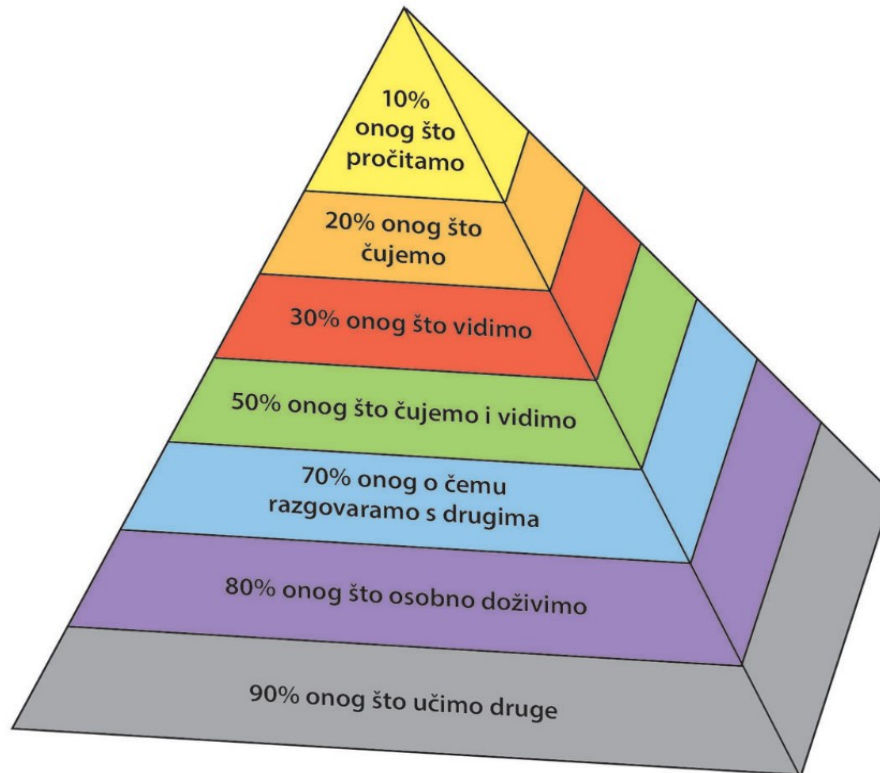
- 20 % auditivno
- 40 % vizualno i auditivno
- 80 % samostalno spoznajući,

nove informacije uče:

- 1 % gustativno
- 2 % taktilno
- 3 % olfaktivno
- 11 % auditivno
- 83 % vizualno,

te nove informacije memoriraju:

- 10 % pročitano
- 20 % auditivnog
- 30 % vizualnog
- 50 % vizualnog i auditivnog
- 80 % izgovorenog / napisanog
- 90 % izgovorenog i učinjenog

Slika 1. Piramida pamćenja (Janeš i sur., 2018)

Prema (Dryden i Vos, 2001) mozak prima podatke putem 5 osjetila (vid, sluh, dodir, miris i okus) ali isto tako i kroz fizičke radnje. Očito je da djeca uče svim osjetilima, a svaki dan je nova prilika za učenje. Djeca posjeduju prirodnu sklonost eksperimentiranju i otkrivanju, jer žele razumjeti kako stvari funkcioniraju. U konačnici, ključ učinkovitog učenja za dijete leži u praktičnim iskustvima i aktivnom angažmanu jer ono puzati uči puzeći, hodati uči hodajući, a govoriti govoreći. Piaget (1975) ističe da ako je dijete više vidjelo i čulo, to će više željeti vidijeti i čuti, ako je raznovrsnost sadržaja veća, veće će biti i one promjene koje će dovesti do bogatijih i fleksibilnijih struktura ponašanja. Naglasak stavlja na uključivanju bilo koje vrste stvarnosti u strukturi za učenje i pedagoško–didaktičkim promjenama tj. asimilaciji.

Za razmjenu informacija i odvijanje učenja, poželjno je djecu postaviti u motivirajuće okruženje u kojem će se svaka osobnost djeteta imati priliku u potpunosti razviti. Na taj način osigurava se da se svako dijete razvija i napreduje na temelju svojih potencijala, no da bi proces učenja bio učinkovit on također mora biti privlačan i raznolik (Kadum-Bošnjak, 2012). Stoga presudni čimbenik koji utječe na učenje je

motivacija. Ovaj koncept vezan je za pojam unutarnje pokretačke sile koja tjera pojedinca prema određenim aktivnostima. Motivacija ne samo da inspirira djecu da sudjeluju u određenim zadacima, već također igra značajnu ulogu u određivanju opsega njihova učenja. Ne može se precijeniti njezina važnost u procesu učenja jer motivacija utječe na to što, kada i kako pojedinci stječu znanje. Nadalje, motivacija ne samo da oblikuje nova iskustva učenja, već također utječe na izvođenje prethodno stečenih vještina, strategija i ponašanja, što ima značajne implikacije na obrazovanje (Novoselić, 2013).

Važno je prepoznati da učenje nadilazi puko pamćenje informacija; način na koji pamtimo i zadržavamo informacije od iznimne je važnosti. Svaki pojedinac ima jedinstven stil učenja koji olakšava svladavanje novih informacija. Identificiranjem i korištenjem ovih preferiranih metoda učenja, možemo poboljšati motivaciju i omogućiti lakši proces učenja (Šprljan, Rosandić, 2008). Zato Šuvar i Tomić (2019) ističu da je za uspješno učenje je od važna zrelost. Pokazatelji zrelosti su interes i uspjeh u obavljanju aktivnosti. Zato odrasli koji rade s djecom moraju poznavati principe i karakteristike razvoja kako bi mogli reagirati na vrijeme. Ukoliko se započne s aktivnostima prerano (dijete nije zrelo), obeshabrit će ga, a budu li se predugo čekalo, dijete može izgubiti interes. Važno je poznavati svako pojedinačno dijete kao i stupanj njegovog psihofizičkog razvoja (Šuvar i Tomić, 2019).

Prema Bauer (2013) psiholozi su dugi niz godina proučavali te pokušavali objasniti sami proces učenja. Pa tako *bihevioristička teorija* smatra da se učenje događa kroz stimulanse, odgovore na stimulanse i nagrade. Odgojitelj nudi stimulanse u obliku informacija, a odgovori djeteta na stimulanse oslanjaju se na znanje koje ono stječe. U ovoj teoriji fokus je isključivo na reakcijama na stimulanse, a ne na iskustvima osobe tijekom samog procesa učenja. Bihevioristi su zainteresirani za mjerenje količine naučenog i broja ispravnih odgovora koje dijete može dati. Odgojitelj stoga ima značajnu ulogu u ovoj teoriji. S druge strane, *kognitivna teorija* naglašava pamćenje, percepciju, formiranje pojmova, razvoj sposobnosti te strategije učenja. Teorija obrade informacija i uvođenje strategija učenja glavni su značaj kognitivne psihologije. *Kontekstualna teorija*, koja crpi inspiraciju iz kognitivne teorije, uključuje kontekst u kojem se učenje odvija kao temeljni element. Obrazovni kontekst ima presudnu ulogu u oblikovanju pristupa rada odgojitelja i procesa učenja djece (Bauer, 2013).

2.1. Stilovi učenja

Svako dijete je jedinstveno, percipira i prihvaća stvari na svoj poseban način te uči na specifičan i osoban način, što doprinosi njegovoj jedinstvenosti. Slično tome, roditelji, odgojitelji, nastavnici i drugi koji su uključeni u obrazovanje djeteta pokazuju svoje posebne odgojno - obrazovne stilove (Gerovac, 2007). Također, treba razumijeti da djeca imaju različite stilove učenja i da postojeći obrazovni modeli većini djece često ne uspijevaju omogućiti aktivno i učinkovito stjecanje znanja (Pecko, 2019).

Šprljan i Rosandić (2008) objašnjavaju stil učenja kao način na koji se pojedinac priprema, asimilira, shvaća i pamti obrazovni sadržaj, dok Jensen (2003) tvrdi kako se stil učenja odnosi na najprikladniji način razmišljanja, analize i razumijevanja informacija pojedinca. No, ne postoji jedinstveni stil učenja kojeg se ljudski mozak pridržava. Umjesto toga koristi se mnoštvo stilova temeljenih na različitim životnim okolnostima. Postoje različite vrste stilova učenja, svaki sa svojim prednostima. Ovi se profili razlikuju jer su usredotočeni na različita područja kognitivnog procesa. Prema Jensenu (2003) pet najpoznatijih modela stilova učenja su: Herrmannov, Gregorc – Butlerov, Bandler – Grinderov, 4 – MAT sustav, Dunn i Dunnov.

Herrmannov – model stila učenja sugerira da djetetova obrada informacija može biti pod utjecajem dominacije lijeve ili desne hemisfere mozga.

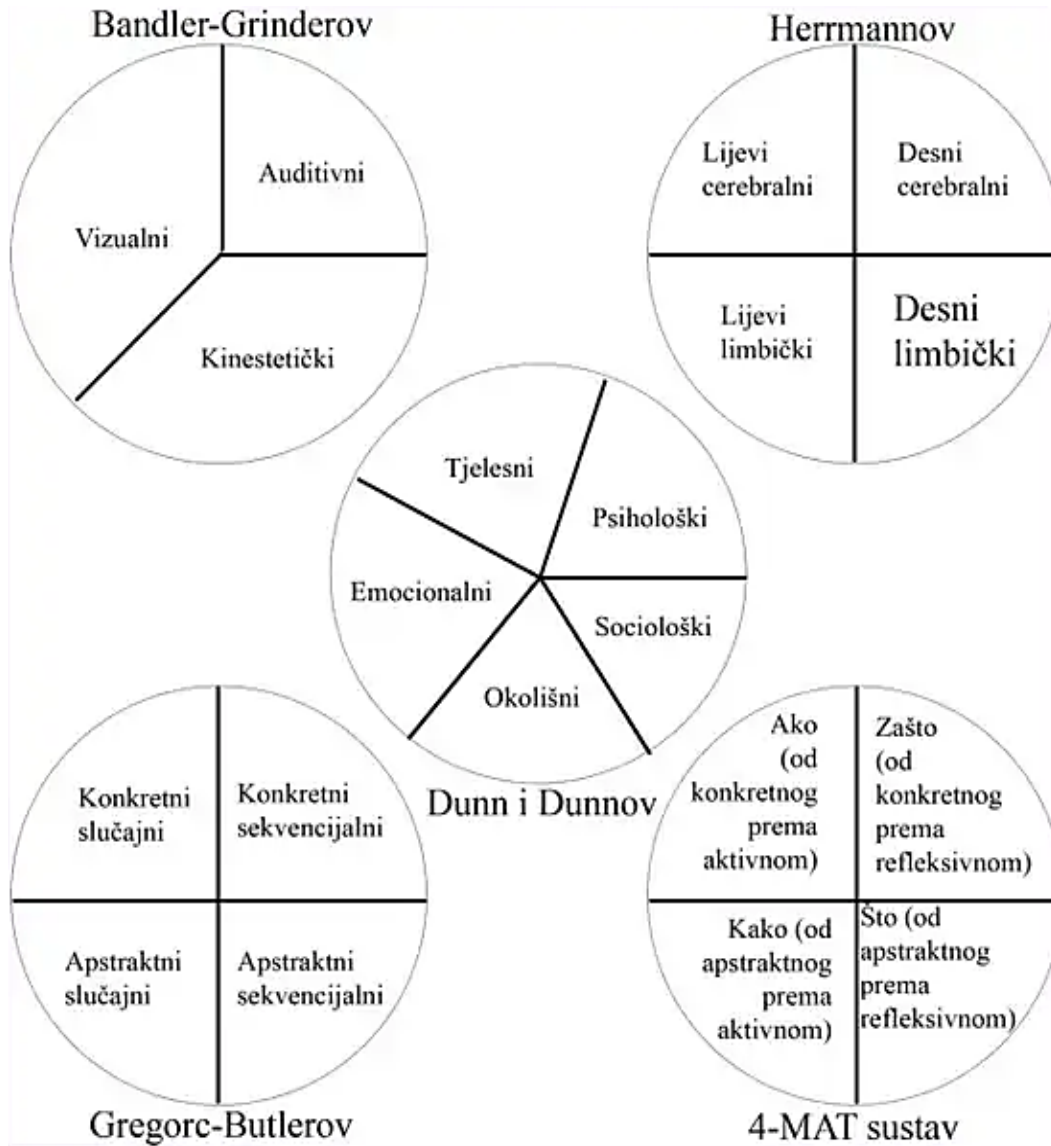
Gregorc – Butlerov – Obrada podataka uključuje način na koji dijete obrađuje i manipulira predstavljenim informacijama. Ova se obrada može odvijati na različite načine, kao što je globalno ili analitički, konkretno ili apstraktno, te kroz više radnji ili jednu radnju.

Bandler – Grinderov – Na početku bilo kojeg učenja potrebna je prisutnost inputa koji može potjecati iz različitih izvora kao što su vizualni, auditivni, kinestetički, olfaktorni ili okusni podražaji. Ovaj input može biti izveden izvana (iz izvora izvan sebe) ili interno (generiran unutar granica vlastitog uma). Model Bandler Grinder ističe se kao najučinkovitiji pristup koji u potpunosti uzima u obzir ovakav aspekt učenja.

4 – MAT sustav – je model koji analizira kognitivni proces nakon što dijete primi i shvati poruku. Ovaj sustav razmatra različite čimbenike, uključujući vrijeme, rizik i unutarnje/vanjske referentne točke, koji utječu na to kako dijete intuitivno reagira na poruku.

Dunn i Dunnov – stil učenja naglašava važnost konteksta u procesu učenja. Okruženje za učenje daje ključne signale o tome što očekivati tijekom procesa učenja, zbog čega

je bitno uzeti u obzir elemente poput temperature prostorije, društvene dinamike i međuljudskih odnosa.

Slika 2. Modeli stilova učenja (Hercigonja, 2020)

Učenje je, prema Andrilović i Čudina – Obradović (1996) proces kojim pojedinac na temelju aktivnosti, odnosno promjeni ponašanja stječe nove mogućnosti ponašanja. Navedene promjene služe kao modeli ili obrasci ponašanja koji se kodiraju u živčanom sustavu, a nazivaju se nervni modeli. Ljudi mijenjaju svoje vanjsko i unutarnje ponašanje prema različitim područjima djelovanja. U nastavku su navedena različita područja učenja prema Andrilović i Čudina – Obradović (1996), a to su: kognitivna, motorička i afektivna domena.

- *Kognitivna ili spoznajna domena*

U kognitivnoj ili spoznajnoj domeni, pojedinci uče nove, dosad nepoznate detalje, upoznaju nove tehnike rješavanja problema i razvijaju kriterije za procjenu rješenja.

- *Domena motorike*

U domeni motorike pojedinci stječu nove obrasce kretanja za obavljanje zadataka koje ranije nisu mogli. A kako bi mogao procijeniti je li ono što radi dobro ili loše, pojedinac razvija određene standarde ili kriterije.

- *Afektivna domena*

U afektivnoj domeni osoba razvija i modificira stavove, interese, prosudbe, preferencije, sustave vrijednosti itd. Estetske preferencije i standardi također pripadaju afektivnoj domeni. Proces afektivnog učenja uključuje formiranje preferencija ili odbojnosti prema konceptima, predmetima, pojavama i pojedincima.

Nažalost, odgojno - obrazovne ustanove imaju tendenciju davati prednost kognitivnom i motoričkom razvoju u odnosu na afektivnu domenu. Ipak, treba naglasiti da su sklonosti ponašanja pojedinca pod utjecajem njegovih afektivnih karakteristika. Na njegovo dugoročno ponašanje uvelike utječu osobni interesi, percepcija događaja i težnje u životu (Andrić i Čudina – Obradović, 1996).

Šprljan i Rosandić (2008) navode kako primjena različitih stilova učenja, omogućuje svakom djetetu da stekne specifično znanje koje mu je potrebno za osobni razvoj te optimalno funkcioniranje. Dok neka djeca mogu shvatiti informacije unatoč tome što ne primjenjuju strategije koje su u skladu s njihovim stilom učenja, istraživanje je pokazalo da se optimalni rezultati postižu kada se djeca podučavaju na način koji odgovara njihovom specifičnom stilu učenja.

Kako bi djeca optimizirala svoje iskustvo učenja, ključno je da su ispunjeni određeni uvjeti. Prvo, prezentirani materijal trebao bi predstavljati izazov djeci, potičući ih da se aktivno bave sadržajem. Osim toga, važno je da se djeca osjećaju fizički i mentalno opušteno kako bi se omogućilo učinkovito učenje. No ispuniti očekivanja djece također je važno, osiguravajući da su njihove individualne potrebe zadovoljene. Povezivanje sadržaja sa situacijama iz stvarnog života ili prethodnim znanjem poboljšava razumijevanje i pamćenje novog sadržaja dok praktična iskustva učenja dodatno doprinose sveobuhvatnom razumijevanju (Šprljan, Rosandić, 2008).

2.2. Učenje i razvoj

Göhlich i Zirfas (2007:23) navode da „Pedagoški gledano učenje je stjecanje posebnih znanja i vještina koje se odvija kroz iskustva i refleksiju o njima od strane osobe koja uči (iskustveno - refleksivno).“ „Pod učenjem podrazumijevamo proces kojim se stječu iskustva i usvajaju znanja, koji je usmjeravan obrazovanjem, ali ovisi i od napora koji u njega ulaže ljudska jedinka.“ (Selimović i Karić, 2011:145). Proces učenja obuhvaća i psihološke i fizičke aspekte ljudskog postojanja, počevši već u prenatalnoj fazi i igrajući ključnu ulogu u životu svake osobe. U početku djeca stječu znanja kroz senzorne, motoričke, emocionalne i govorne domene, a kasnije napreduju do kognitivnih područja. Piaget opisuje učenje kao razvojni fenomen, tvrdeći da razvoj ima značajnu ulogu u procesu učenja. Tijekom predškolskih godina, primarni cilj učenja je ispuniti temeljne potrebe djeteta, a ne stavljanje pretjeranog naglaska na intelektualni razvoj. U ovoj fazi učenje se manifestira kao spontani i sekundarni čin, vođen interesima, koji se odvija kroz igru (Selimović i Karić, 2011). Dryden i Vos (2001) naglašavaju kako se otprilike polovica našeg kapaciteta za učenje razvija unutar prve četiri godine života, a dodatnih 30 % uspostavlja se prije osme godine. Važno je napomenuti da to ne znači da ćemo razviti 50 % svoje inteligencije do četvrtog rođendana, već znači da tijekom tih ranih godina postavljamo osnovne puteve učenja u mozgu. Svo kasnije učenje kroz naše živote bit će izgrađeno upravo na ovim temeljima. Za vrijeme ovog razdoblja također apsorbiramo izuzetnu količinu informacija, koje služe kao osnova za budući rast (Dryden i Vos, 2001). Između ostalog Stevanović (2007) ističe kako djeca od malih nogu trebaju biti izložena oblicima intelektualnih metoda i tehnika rada, uspostavljajući nužne temelje za samostalno i kontinuirano učenje.

Po rođenju djeteta počinje stjecati svoje prve spoznaje o svijetu oko sebe, a prve signale iz kojih dijete uči dolaze od majke. Jednako kao i odrasli, djeca većinu znanja stječu osobnim iskustvima. Doista, učenje je cjeloživotno putovanje; međutim, postoji primjetna razlika u vrstama informacija koje odabiremo i širini znanja koje stječemo dok prelazimo iz predškolske u odraslu dob. Kao djeca posjedujemo izuzetnu fleksibilnost i upijamo izuzetne količine informacija, dok u odrasloj dobi ta fleksibilnost opada, što nas čini otpornijima za stjecanje novih znanja (Gerovac, 2007).

Vujičić i Duh (2009) navode kako djeca predškolske dobi stječu znanje aktivnim sudjelovanjem te u interakciji s drugom djecom, stoga optimalno okruženje za učenje zahtijeva kontinuiranu opskrbu raznolikim materijalima zajedno s prilikama za redovitu interakciju s djecom različite dobi kao i s odgojiteljima iz ostalih odgojnih skupina, ako je to izvedivo. Desforges (2001) tvrdi da razlikovanje značenja učenja i razvoja može biti izazovan zadatak. Učenje, u najširem smislu, obuhvaća bilo koju trajnu transformaciju znanja ili vještina koja proizlazi iz osobnih iskustava. Time se učenje razlikuje od instinkta, koji se odnosi na urođene biološke reakcije na probleme. Dok se pojam "učenje" koristi za opisivanje specifičnih promjena u znanju, "razvoj" obuhvaća sveobuhvatnije i dugoročnije promjene u znanju, sposobnostima, stavovima i drugim mentalnim stanjima. Pod ovom perspektivom, kognitivni razvoj može se promatrati kao niz epizoda učenja kroz cijeli život. Međutim, izraz "razvoj" može nositi i dodatni sloj značenja. Oni koji ga koriste u ovom kontekstu naglašavaju aktivnu ulogu djece u procesu učenja, budući da djeca spontano počinju shvaćati svijet oko sebe umjesto da im se znanje usađuje pod vanjskom prisilom. Između ostalog dječji razvoj ne oblikuje samo njihova okolina, već je djelomično samoupravna i pod njihovom kontrolom.

Ellis prema Slunjski (2012:167) ističe kako „djeca uče od rođenja, njihovo je učenje cjelovito (holističko, integrirano), a ne rascjepkano po predmetnim područjima, uče kroz izravno neposredno iskustvo, tj. iz *prve ruke*, kroz igru i aktivnim sudjelovanjem, u interakciji s drugom djecom i odraslima koji ih podržavaju, u pristupu kojim ih se uvažava i u kojem sami sebe mogu uvažavati“.

„Danas više nema sumnje da čak u prvim danima ili tjednima života djeca pokazuju početke ključnih procesa inteligentnog rješavanja problema i racionalne misli. Zapažaju sličnosti i razlike, prepoznaju obrise, predviđaju slijed događaja i pokušavaju uspostaviti kontrolu nad okolinom“ (Desforges, 2001:61).

Unatoč svojoj relativnoj nezrelosti i ranjivosti pri rođenju, djeca neosporno uče od samog početka. Na primjer, dojenčad ima sposobnost prilagoditi tempo sisanja na specijaliziranoj gumenoj bradavici kako bi čulo majčin glas. Samim time može se reći da su djeca do dobi od 4,5 godina već inteligentni sudionici svoje kulture te posjeduju bogato znanje (Desforges, 2001).

Kao primjer, proučimo koncepte prenesene u dijalogu koji je uslijedio između roditelja i 4,2 godišnjeg američkog djeteta koje je pogledalo nekoliko filmova Judy Garland:

- „Dijete: Je li Judy umrla od starosti?
- Roditelj: Ne, nije bila jako stara kad je umrla.
- Dijete: Zašto je onda umrla?
- Roditelj: Razboljela se.
- Dijete: Zašto se razboljela kad nije bila stara?
- Roditelj: Mislim zato jer se nije dovoljno pazila. Sjećam se da sam pročitao kako je jela hranu i pila piće koje nije bilo zdravo.
- Dijete: Zašto? Zar nije znala što je dobro za jelo?
- Roditelj: Mislim da je znala, ali sam čitao da je bila tužna i nije razmišljala o tome da mora voditi brigu o sebi.
- Dijete: Bila je tužna? Zbog čega je postala tako tužnom?
- Roditelj: Ne znam, ali i mene to žalosti.
- Dijete: I mene. Zašto je bila tako tužna? Zašto nije bila vesela i ponosna što je napravila takve divne filmove?“ (Shulman, 1991:16).

Kroz ovaj razgovor dijete pokazuje shvaćanje uzroka smrti, povezanosti starosti i bolesti, utjecaja prehrane na zdravlje, porijekla tuge te povezanosti uspjeha s osjećajima sreće i ponosa. Nažalost, često podcjenjujemo intelektualne sposobnosti četverogodišnjaka i petogodišnjaka čija je širina znanja i radoznalost zaista nevjerojatna. Iako je zadivljujuće svjedočiti njihovim ranim kognitivnim sposobnostima, važno je ne zanemariti značajan rast koji se događa u dobi od 4. do 11. godine (Desforges, 2001).

Desforges (2001) navodi kako se tijekom druge godine života proširuje djetetova percepcija prostora i vremena, tj. koncept "ovdje i sada" te „tamo i tada“ postupno se širi nadilazeći sva dosadašnja ograničenja. U dobi između 3 i 4 godine dolazi do značajne promjene u načinu na koji se djeca bave svijetom. Umjesto fokusiranja na konkretne događaje, njihova pozornost usmjerava se na šira pitanja. Na primjer, dvogodišnjaka može fascinirati pojedini kolač, dok četverogodišnjaka više zanima što će se dogoditi kada se kolač prelije kremom i zapeče u pećnici. Slično tome, dvogodišnjak bi mogao promatrati uginulu pticu i jednostavno izjaviti da je ptica mrtva,

dok bi trogodišnjak ili četverogodišnjak pitao zašto ptice umiru. Kako bi djeca proširila svoje razumijevanje svijeta ona počinju aktivno promatrati, slušati, postavljati pitanja, eksperimentirati, igrati se te sudjelovati u raspravama. Tijekom tog procesa njihove se misli i osjećaji isprepliću. Njihovo stjecanje znanja usko je povezano s njihovim vjerovanjima, strahovima, uzbuđenjem, radošću i tugom (Desforges 2001).

Također, treba napomenuti da djeca u dobi od 3 do 9 godina posjeduju sposobnost razumijevanja apstraktnih pojmova i odnosa, ali samo kada su oni predstavljeni unutar konteksta koji za njih ima značenje, bilo stvarno ili izmišljeno. Samim time, djeca se susreću sa specifičnim izazovima kada su suočena s apstraktnim problemima, kao što je npr. određivanje redoslijeda visine; „Ako je Jana viša od Susane, a Susana viša od Laure, tko je niži od Jane?“ (Desforges, 2001:68). Međutim, njihova sposobnost rješavanja ovih logičkih zagonetki uvelike se poboljšava kada fizički mogu vidjeti tri lutke raznih veličina ili kada ih potaknemo da zamisle tri djevojčice raznih visina. Stoga, ako se u poznato okruženje uklopi problem, kod djeteta se poboljšava njihova sposobnost rasuđivanja, slično kao što i odrasli pristupaju sličnim izazovima (Desforges, 2001).

3. PSIHOLOŠKO – PEDAGOŠKE OSNOVE UČENJA DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

3.1. Kognitivni stilovi

Stevanović i Stevanović (2007) ističu kako kognitivni stil svakog djeteta igra ključnu ulogu u njegovom učenju. To je proces učenja o sebi i svojim jedinstvenim karakteristikama, gdje su rješavanje problema, promatranje i mišljenje ključne komponente.

- Djeca s izraženim *analitičkim stilom* mogu vidjeti više detalja u pruženim podacima i voljna su ih analizirati.
- *Divergentni kognitivni stil* je sposobnost pronalaženja različitih rješenja za istu problemsku situaciju. Stoga se djeca razlikuju po originalnosti i broju ideja.
- Za one koji daju standardne i konvencionalne odgovore bez razmatranja alternativnih opcija smatra se da imaju *konvergentni kognitivni stil*.
- *Tolerancija dvosmislenosti* umjesto netolerantnosti prema neslaganju, potiče fleksibilnost i otvorenost, pomaže u bržem prevladavanju prepreka i pomaže da se izbjegnu nevažni detalji. Na taj se način prihvaća neizvjesnost, promjena i opasnost.
- *Otvorenost novim iskustvima* (za razliku od zatvorenosti) izražava se u stalnoj želji za učenjem novih stvari, čime se obogaćuje osobno iskustvo i bolje se razumije svijet oko sebe. Takva su djeca otporna na autoritete.
- *Reflektivni kognitivni stil* odnosi se na duža ili kraća razdoblja razmišljanja i zaključivanja pri rješavanju problema.
- *Imaginativni kognitivni stil* udaljava se od stvarnosti u smjerovima koji realno nisu mogući i s takvih razina traži rješenja. Ova djeca imaju vrlo razvijenu maštu te često izmišljaju stvari (Stevanović i Stevanović, 2007).

3.2. Afektivni stilovi

Kako ističu Stevanović i Stevanović (2007), afektivni stilovi obuhvaćaju različite elemente kao što su pažnja, emocije i vrijednosti. Na razinu *pažnje* mogu utjecati čimbenici poput znatiželje i spremnosti da se prihvate nova iskustva i rutine. Djeci tjeskoba može omesti pozornost ako njihove očekivane potrebe nisu zadovoljene kroz

određenu aktivnost. U ekstremnijim slučajevima javlja se frustracija, što dovodi do osjećaja neuspjeha i nelagode. Razvijanje tolerancije na frustraciju omogućuje pojedincima da koriste alternativna ponašanja kada su suočeni sa sukobima.

Djetetove *emocije* služe kao temeljno sredstvo izražavanja, kako verbalno tako i neverbalno. Štoviše, razdraganost, oduševljenje i smijeh odgojiteljice prenosi se i na djecu, stvarajući pozitivnu atmosferu koja potiče opuštenost.

Svaki organizirani pothvat rađa *vrijednosti*. Za dijete je ključno shvatiti koncept prepoznavanja vlastitih postignuća i nedostataka, kao i razumijevanje da je vrijednost pojedinca određena njegovom marljivošću, odnosom prema drugima i rezultatima koje postiže (Stevanović i Stevanović, 2007).

3.3. Fiziološki stilovi

Kako bismo djecu učinkovito pripremili za proces učenja, ključno je razumjeti njihove fiziološke stilove. Ti su stilovi ukorijenjeni u varijantama koje utječu na djetetov organizam i posljedično utječu na njegovo ponašanje. Primjeri ovih varijacija uključuju, između ostalog, spol, opće zdravlje, prehrambene navike i reakcije na čimbenike okoliša (Stevanović i Stevanović, 2007).

Na dječje stilove i kvalitetu učenja mogu nepovoljno utjecati različiti čimbenici. To uključuje emocionalnu nestabilnost, hiperaktivnost, perceptivno-motoričku nesposobnost, nedostatak koordinacije, probleme s pažnjom, impulzivnost, poteškoće s pamćenjem, govorne mane i specifične probleme s učenjem. Ključno je pozabaviti se pitanjima kao što su djetetovo disanje, izgovor, emocionalne teškoće oštrina vida, vidno polje, sposobnosti percepcije i kognitivne vještine, a samim time je bitna pravovremena identifikacija i intervencija.

3.4. Odgojne metode

Prema Stevanović i Stevanović (2007) postoje brojne obrazovne metode koje se koriste za olakšavanje dječjeg učenja, no jedne od najzastupljenijih su metoda razgovora (individualni, partnerski, grupni i kolektivni), uvjeravanja, navikavanja, motiviranja i stimuliranja te metoda praćenja.

Metodom razgovora zadiremo u djetetov svijet, prikupljamo sveobuhvatne podatke o njegovoj obitelji, iskustvima, sklonostima, interesima, težnjama i sposobnostima. Broj sudionika uključenih u ovaj dijalog varira ovisno o konkretnom pitanju o kojem se radi.

Kroz te razgovore otkriva se djetetova svijest, omogućujući mu da stekne dublje razumijevanje sebe. Povjerenje se njeguje kroz dosljednu praksu, osnažujući dijete da slobodno izrazi svoje misli, izazove i strasti. Identificirajući poteškoće i predviđajući potencijalna rješenja, dobivamo uvid u metode kako olakšati djetetovo putovanje učenjem, bilo da se radi o stvaranju ugodnog kutka u domu ili organiziranju slikovnica na za to predviđenom mjestu.

Metoda uvjeravanja služi kao katalizator unutarnje motivacije kod djece. Provodi se kroz pozitivne primjere, objašnjenja, savjete i upute, omogućujući djetetu da shvati kako se može razvijati i postići željene rezultate.

Metoda navikavanja nalazi se na prvom mjesto u obrazovnim nastojanjima, osobito kada je u pitanju cjeloživotno učenje djece. Djeca razvijaju uobičajene načine obavljanja aktivnosti i redovito ih izvršavaju. Ove ustaljene navike omogućavaju potpuno razvijanje volje i karaktera. Zbog toga je važno kod djece uspostaviti navike vezane uz higijenu i zdravlje, vrijeme i mjesto.

Metoda motiviranja i stimuliranja učinkovita je u poticanju djeteta da prihvati i usvoji sve što se od njega očekuje tijekom učenja. Ovo se postiže korištenjem kratkih uputa, poticanjem znatiželje i želje za stjecanjem novih iskustava.

Metoda praćenja pruža mogućnost daljnjeg usmjeravanja i poticanja djece, uz provođenje neophodnih korekcija i demonstraciju alternativnih pristupa učenju.

Edukativna metoda je metoda koja ima edukativnu svrhu te se fokusira na proces učenja.

Metoda recepcije je inovativna strategija u području odgoja koja je potvrđena kroz pedagoški eksperiment kao uspješna metoda u obrazovnom radu. Ona omogućava direktnu interakciju djeteta s izvorima znanja, što mu omogućava da stekne uvid u opću strukturu predmeta ili događaja, upozna različite odnose i traži njihove međusobne veze (Stevanović i Stevanović, 2007).

4. STRATEGIJE UČENJA

Vizek Vidović i sur. (2003:258) tvrde kako: „Pod strategijama učenja podrazumijeva se svako ponašanje ili mišljenje, koje olakšava kodiranje informacija na način koji povećava njihovu integraciju i pronalaženje“, dok Vuk (2009) ističe kako strategije donošenja odluka uključuju procjenu više mogućih rješenja kako bi se pronašao optimalan izbor na temelju unaprijed određenih kriterija. Pecko (2019) navodi kako pojam strategija potječe od starogrčke riječi *strategos*, što znači voditi vojsku. Kroz vrijeme se ova izvorna definicija razvila i sada se odnosi na radnje poduzete za postizanje zadanog cilja nakon opsežnog planiranja. Prema Cvitković (2019) strategije učenja obuhvaćaju sve mjere koje se poduzimaju kako bi se poboljšalo zadržavanje i organizacija informacija, čineći ih lako dostupnim u pamćenju. Ove tehnike služe kao pristupi učinkovitom rješavanju zadataka, razumijevanju tekstova, te u konačnici rješavanju problema. Korištenje strategija učenja ima za cilj optimizirati proces učenja, čineći ga učinkovitijim, svrsishodnijim, lakšim i u konačnici zabavnijim.

Strategije učenja odnose se na kognitivne procese koje primjenjujemo kako bismo pojednostavili stjecanje, zadržavanje i prisjećanje informacija - specifične metode koje koristimo da naučimo nešto bez napora, brže i uspješnije (Reid i sur. 2013). Kako navodi Visković (2026:4) „Preduvjeti za izbor i provedbu učinkovitih strategija učenja su motiviranost, savjesnost, usmjerena pažnja, intencija (ciljna usmjerenost), osobna odgovornost, sposobnost upravljanja vremenom, okolinom i učinkom. Afirmativne osobine ličnosti (samopouzdanje, samopoštovanje i optimizam), emocionalna obojanost (sadržaja i procesa) učenja te povezivanje različitih oblika učenja mogu doprinijeti kvaliteti učenja.“

Dok uči, svako dijete svjesno ili nesvjesno koristi specifične strategije. Međutim, činjenica da svatko koristi neki oblik strategije ne znači da svaki od njih dovodi do uspjeha, no korištenje učinkovitih strategija učenja ključno je za postizanje uspjeha u samom procesu učenja. Brojne studije pokazale su da djeca koja primjenjuju raznolik niz strategija su uspješnija u učenju (Pressley, Woloshyn, 1995, Çalişkan, Sünbül, 2011).

Stevanović i Stevanović (2007) smatraju kako je proces stjecanja vještine učenja trajan pothvat koji bi trebao biti prioritet u obrazovanju. Nije potrebno poučavati djecu onome što već znaju ili onome što mogu samostalno postići, već ih treba svakodnevno voditi i poticati da istražuju nepoznato i suočavaju se s novim izazovnim situacijama. Istražujući i rješavajući svakodnevne izazove, dijete postupno upoznaje različite sustave i forme prilagođene njegovoj dobi i osobnim područjima interesa. Na taj način započinje proces samoobrazovanja u kojem je prethodno važno da je dijete psihofizički spremno za konkretno i logičko razmišljanje, kako bi se kasnije mogle razvijati intenzivnije misaone sposobnosti.

„Djeci predškolske dobi se omogućavaju 3 vida učenja:

1. Prirodno ili spontano, kakvo se nalazi u prirodnom okruženju i svakodnevnim iskustvenim životnim situacijama
2. Formalno, organizirano stjecanje znanja, navika i sposobnosti
3. Samoodgajanje i samoobrazovanje“ Stevanović i Stevanović (2007:29).

Od trenutka rođenja, samoobrazovanje postaje dio ljudske egzistencije, prateći pojedinca kroz cijeli život. Ovo putovanje započinje još dok djeca uče hodati i govoriti, neprestano šireći svoje mentalne i fizičke granice kroz svakodnevna iskustva. U početku ih vode drugi, ali s vremenom razvijaju sposobnost samostalnog učenja. Međutim, ključno je uspostaviti ravnotežu između podučavanja i učenja. Iako je vodstvo odraslih potrebno, ono bi trebalo biti umjereno. Konstantno podučavanje koči razvoj samostalnog učenja i cjeloživotnog obrazovanja. Stjecanje intelektualnih vještina i tehnika učenja je samim time i proces i cilj. Institucionalno obrazovanje treba imati za cilj pripremiti pojedince za planiranje, učenje i upravljanje svojim obrazovnim putovanjem (Stevanović i Stevanović, 2007).

Terhart (2001) navodi da se u radu s djecom koriste različite metode kako bi se olakšao početak procesa učenja te stvorili optimalni uvjeti za učenje. Učenje, u biti, označava sposobnost pojedinca da se uključi u svoju okolinu, te je ono aktivan napor koji se ne može nametnuti samim poučavanjem. Vrijedno je napomenuti da se učenje može odvijati i bez poučavanja; međutim i kada je poučavanje prisutno, to ne jamči da će se učenje odvijati kako je planirano. Sam proces učenja je višestruk, obuhvaća različite dimenzije i pokazuje različite kvalitete.

Kako ističe Kyriacou (2001) koncept stilova učenja obuhvaća vrste aktivnosti učenja i zadataka kojima su djeca sklona i koje smatraju učinkovitijima za vlastito učenje. Također obuhvaća strategije učenja koje djeca radije koriste kada im se pruži mogućnost izbora, kao i fizičke i društvene aspekte okruženja za učenje koje smatraju najpovoljnijim. Na primjer, neka djeca više vole raditi samostalno nego u grupnom okruženju, određena pokazuju sklonost čitanju u odnosu na slušanje, pojedini samostalno istražuju umjesto da se oslanjaju na objašnjenja odgojitelja, dok neki preferiraju imati jasno definirane zadatke umjesto da budu prepušteni sami sebi. Prema Kyriacou (2001) kvalitetnije učenje se može postići prilagođavanjem strategija učenja preferencijama djece, stoga bi se odgojitelji trebali potruditi uskladiti aktivnosti učenja s individualnim interesima svoje djece. Ujedno jedna od najvažnijih vještina u podučavanju je sposobnost usklađivanja stila učenja s individualnim sposobnostima, interesima i zahtjevima svakog djeteta u skupini.

Prema Stevanović i Stevanović (2007), postoji niz metoda i tehnika za učinkovito učenje, koje se mogu kategorizirati u *opće* i *specifične metode*.

a) Opće metode

Opće metode obuhvaćaju aktivnosti kao što su planiranje, organiziranje određenog prostora za učenje, korištenje slikovnica, kao i grafičkih i ilustrativnih materijala. Ove metode imaju za cilj kultivirati sposobnost djece da shvate informacije u cjelini i u dijelovima, razaznaju ključne detalje iz više izvora, uključe se u kritičko razmišljanje i učinkovito koriste različite tehnološke alate poput radija, televizije, interneta i CD-a.

b) Specifične metode

S druge strane, specifične metode se primjenjuju na provođenje istraživanja i rad s materijalima u određenim područjima kao što su umjetnost, glazba, pozornica i drama. Za neometano i učinkovito stjecanje znanja ključno je upoznati djecu s racionalizacijom svih aktivnosti. To uključuje podučavanje važnosti učinkovitog upravljanja s vremenom i prihvaćanja prilika za učenje u optimalnim trenucima, tj. u vremenu koje se smatra najučinkovitijim za pamćenje.

Proces stjecanja znanja obuhvaćen je tehnikama učenja. Ove se tehnike očituju u vanjskom ponašanju i pod utjecajem su navika, sposobnosti i vještina koje se koriste tijekom procesa učenja. To uključuje aktivnosti poput čitanja, pisanja i računanja, koje se mogu poboljšati korištenjem vizualnih pomagala poput slikovnica, crteža i ilustracija.

Osim toga, aktivno sudjelovanje u procesu učenja, poput slušanja, razgovora i stvaranja individualnih ideja, igra vitalnu ulogu.

Stevanović i Stevanović (2007) dijele tehnike učenja na dva pokazatelja: neposredne i vanjske pokazatelje.

a) Neposredni pokazatelji

Neposredni pokazatelji učinkovitih tehnika učenja uključuju sposobnost izražavanja riječima i crtežima, korištenje odgovarajućih tekstualnih i grafičkih materijala te pristup različitim izvorima znanja koji su u skladu s djetetovim kognitivnim razvojem, kao što su TV i radio emisije, posjećivanje izložbi, kulturnih i umjetničkih događanja, knjižnica, planiranje aktivnosti, uređenje kutka za učenje te sposobnosti mišljenja, stavova, pamćenja i koncentracije.

b) Posredni ili vanjski pokazatelji

Posredni ili vanjski pokazatelji su jasni ciljevi, osjećaj odgovornosti, načini brzog izvršavanja zadataka, metode prikupljanja materijala, nastojanje da se unaprijedi rad, kritičan odnos prema informacijama, organizirano mjesto rada i uspostavljeni plan rada (Stevanović i Stevanović, 2007).

5. PODJELA STRATEGIJA UČENJA

Uglavnom se koriste mnoge strategije učenja, dok su specifične strategije učenja namijenjene za pomoć djeci koja nisu usvojila potrebne strategije za olakšavanje učenja.

Cvitković (2019) dijeli strategije učenja u dvije kategorije:

1. kognitivne
2. meta-kognitivne

Kognitivne strategije možemo podijeliti na: opće i specifične.

5.1. Kognitivne strategije učenja

Kognitivne strategije, prema Vrkić, Vlahović Štetić (2013) određuju se kao strategije orijentirane na rješavanje problema i poznavanje materijala. Pod opće kognitivne strategije učenja spadaju: ponavljanje, elaboracija i organizacija.

Prema Woolfolk (2016) mnoga djeca s 5 ili 6 godina prepoznaju ponavljanje te ga dalje nastavljaju sama koristiti. Sa 6 godina djeca počinju prakticirati organizacijske strategije, a oko 9. godine života primjenjuju ih automatski.

a) Strategija ponavljanja

Strategija ponavljanja bavi se opetovanim unosom informacija bez pokušaja njihove obrade, odnosno bavi se učenjem napamet. To je metoda pamćenja stvari bez njihovog razumijevanja i povezivanja s drugim informacijama. Ne preporučuje se isključivo korištenje ove strategije prilikom učenja, jer bi to dovelo do brzog zaboravljanja naučenih informacija te ne bi omogućilo razumijevanje ili povezivanje s drugim područjima.

b) Strategija organizacije

Strategija organizacije uključuje strukturiranje gradiva koje se uči na sustavan način - što se može učiniti različitim metodama. To uključuje podcrtavanje važnih pojmova, stvaranje vizualnih prikaza npr. tablica, stvaranje sažetaka ključnih točaka gradiva. Takva strukturirana postavka djeluje kao putokaz: vraća nas na detalje kada je potrebno.

c) Strategija elaboracije

Strategija elaboracije potiče nas da povežemo nove informacije s postojećim znanjem, bilo izravno ili neizravno iz relevantnih područja. Ova strategija potiče kvalitetnije

usvajanje novog sadržaja, za razliku od toga da se ono uči izolirano bez ikakvih poveznica. Naprimjer kada nam je predstavljena knjiga po prvi puta, naša početna radnja je da bacimo pogled na naslov. Razmišljamo o tome što bi knjiga mogla sadržavati, a zatim ulazimo u sam sadržaj. Dok čitamo, preispitujemo svoje postojeće poznavanje teme o kojoj se raspravlja i aktivno tražimo veze između novih informacija i našeg prethodnog znanja o toj temi.

Razvoj metakognitivnih vještina preduvjet je za strategiju elaboracije (Cvitković, 2019).

5.2. Meta – kognitivne strategije učenja

Prema Cvitković (2019) meta-kognicija podrazumijeva znanje o učenju ili znanju, a pod meta-kognitivne strategije spadaju: planiranje, samo-nadgledanje i regulacija učenja.

- a) *Planiranje* - uključuje procjenu vremena potrebnog za usvajanje određenog gradiva i organiziranje slijeda u kojem će se gradivo obraditi
- b) *Samo – nadgledanje* - bavi se mjerom u kojoj dijete prati, nadzire vlastito razumijevanje i napredak kroz gradivo
- c) *Regulacija učenja* - odnosi se na to kako dijete prilagođava svoje strategije učenja kako bi odgovarale gradivu i ciljevima učenja (npr. ako shvati da određeni pristup učenju nije djelotvoran, pokušat će s drugim)

5.3. Mnemotehnike

Mnogi autori raznih tehnika učenja integrirali su i mnemotehniku u strategije učenja zbog njezine učinkovitosti u pomaganju zadržavanja novih informacija. Korištenjem mnemotehnika pokušava se uspostaviti veza između nepovezanih pojmova te pridodati značaj naizgled besmislenim informacijama (Zarevski, 1997).

Prema Cvitković (2019) kada je riječ o poboljšanju pamćenja, različiti pristupi se prakticiraju za različite dobne skupine. Odrasli lakše pamte kada stvaraju vlastite mnemotehničke naprave, dok djeca predškolske dobi najlakše uče kada im se ponudi određena mnemotehnika te se zajedno s njima uvježbava. Kako pojedinci odrastaju, oni imaju tendenciju da koriste širi raspon mnemotehnika. Međutim, važno je napomenuti da poučavanje mnemotehnike dovodi samo kod adolescenata do njihove spontane upotrebe u novom gradivu. Stoga ne treba očekivati da će mlađa djeca mnemotehniku koju su naučila u jednoj situaciji automatski primijeniti na drugu.

Cvitković (2019) navodi kako se mnemotehnike dijele na: verbalne, vizualne i mješovite. U nastavku je svaka mnemotecnika detaljno objašnjena.

1. Verbalne mnemotehnike

- a) *Skraćivanje* - oblik mnemotehnike koja se može koristiti je kratica, gdje je količina informacija smanjena kako bi se stvorio jedan dio koji se lako pamti. To se može postići stvaranjem akronima, koji uključuju uzimanje prvog slova svake riječi kako bi se oblikovala zvučna kovanica, zamjenjujući potrebu za pamćenjem cijelih riječi (npr. CIA).
- b) *Elaborirano kodiranje* - Korištenjem tehnika elaboriranog kodiranja, podaci se ugrađuju i analiziraju na način koji maksimalno povećava zadržavanje. (npr. $E = mc^2$ Einstein miluje cvijeta dva).
- c) *Rečenični mnemonici ili semantičko elaboriranje* - Oblik mnemotehnike u kojem se nepovezani elementi koji zahtijevaju pamćenje organiziraju u kratku priču ili smislenu rečenicu.
- d) *Rime i ritam* - Ovaj oblik mnemotehnike posebno je zastupljen u radu s mlađom djecom. Koriste se strategije kao što su rimovanje riječi ili stvaranje pjesama kako bi se strukturirale informacije koje treba zadržati.

2. Vizualne mnemotehnike

- a) *Metoda mjesta* - Metodu mjesta, prvobitno je primijenio grčki pjesnik Simonid. U trenutku kada se zgrada urušila, Simonides je na temelju ove metode prostornog rasporeda uspio točno identificirati lokaciju pojedinca. Npr. zamislimo poznati prostor, poput vlastitog doma i povežemo predmete koje želimo zapamtiti s određenim područjima unutar tog prostora. Na primjer, možemo staviti nešto u kuhinju kao prvi predmet, drugi predmet u dnevni boravak, a treći predmet u hodnik.
- b) *Metoda prostornog uređenja stranice* - Tehnika u kojoj se bilješke organiziraju na način koji olakšava pamćenje kroz prostorni raspored na stranici.
- c) *Bizarno predočavanje* - popularan mnemotehnički pristup uključuje uključivanje bizarnih i besmislenih ideja za pomoć pri pamćenju određenog sadržaja. Što su te ideje duhovitije i nelogičnije, to bolje.

Slika 3. Primjer bizarnog predočavanja (Cvitković, 2019)

3. Mješovite mnemotehnike

Mješovite mnemotehnike kombiniraju vizualne i verbalne informacije kako bi se poboljšalo zadržavanje nove informacije (Cvitković, 2019).

a) *Sustav riječi – klinova* - pomaže u zadržavanju veze između čestice i njezinog specifičnog položaja u nizu. Ova tehnika kombinira rime, predočavanja te svakodnevni jezik. Na primjer, broj jedan predstavljen je krokodilom, dok je broj dva simboliziran tanjurom. Ključno je imati na umu da kada se trebamo prisjetiti određene informacije, instinktivno vizualiziramo tanjur s pojmom koji zauzima drugo mjesto.

b) *Ključne riječi-rima* - Ova metoda se koristi u procesu usvajanja stranog vokabulara, a uključuje korištenje rima ili riječi sličnog zvuka predstavljenih na bizaran način. Npr. riječ "fox" na engleskom, što znači "lisica" se može zapamtiti putem ove tehnike: 1. Pronađemo riječ koja je slična stranom izrazu – npr., "fox" se može povezati s "fokstrot". 2. Konstruiramo mentalnu vezu između ključne riječi i strane riječi – npr. zamislimo sliku lisice koja izvodi foxtrot ples.

6. UČENJE KROZ IGRU

„Igra je stara koliko i čovječanstvo, nezaobilazna je komponenta ljudskog iskustva. Prve studije vezane za teorijsko promišljanje igre kao fenomena, pojavljuju se koncem 19. i početkom 20. stoljeća, dakle relativno kasno. Jedan od prvih teoretičara igre je Ludwig Wittgenstein, koji je ukazao da „igru nije moguće definirati jednom sveobuhvatnom definicijom, već da je za potpuno razumijevanje biti igre potrebno imati na umu cijeli niz definicija pojedinih segmenata tog pojma. „ (Glavić i sur., 2023:23). Ključne sastavnice igre su motivacija za ostvarivanje definirano cilja, pravila, te interakcija, odnosno kontakt među sudionicima koji sudjeluju u igri. Stoga su mnoge igre, zbog različitih elemenata, korisne i edukativne, jer sudionike tjeraju na usvajanje novih znanja i vještina.

Ružić i sur. (2023:116) ističu kako ...“Bitna komponenta, koju ne treba nikako zanemariti, jest igra. Igra je jedna od najvažnijih aktivnosti djeteta. Djeca uče igrom i igraju se učeći. Ona igru ne percipiraju kao zabavnu aktivnost, već kao rad ili kao redovnu aktivnost koja ih zaokuplja 100%.“

Nola (2021) napominje kako je igra pojam koji se djetetu ne može otuđiti te je vrlo kompleksna stvar. Ona je aktivnost istraživačke prirode te odraz djetetove ustrajne potrage za odgovorima kakav biti te na koji način živjeti. Upravo najkreativniji procesi nastaju kroz djetetovu igru istraživanja u vječnoj potrazi za odgovorima. Babić (1994:75) ističe da „Dijete je aktivni činitelj svog razvoja, odrasla osoba mu samo u tome pomaže; dijete je socijalno biće (već od rođenja), biće igre, a jedan oblik učenja je igra.“

Novostečene informacije djeci je jednostavnije zadržati ako su stečene kroz igru. Za vrijeme igre djeca pokazuju veću aktivnost u usporedbi s drugim metodama učenja. Igra sama po sebi potiče maštu i povezuje. Kroz igru ispunjavamo svoju želju za kreativnošću i znanjem, te ujedno unapređujemo svoje vještine i njegujemo natjecateljski duh. Učimo upravljati različitim izborima, prihvaćati ishode svojih odluka, brinuti se za druge i suočavati se s emocijama koje se javljaju tijekom iskustva igranja (Romih, 2021). Prema Likierman (2007) djeca savladavaju te uče različite vještine upravo kroz pokretne igre, igre konstruiranja, stvaralačke i maštovite igre te igre s pravilima.

U nastavku je detaljnije obrađena svaka od navedenih igara.

1) POKRETNE IGRE

Djeca mogu poboljšati svoje motoričke sposobnosti i fine motoričke sposobnosti bavljenjem tjelesnim aktivnostima, bilo da igraju igre u zatvorenom ili na otvorenom. Ujedno mogu poboljšati i svoju ravnotežu, izdržljivost, brzinu i koordinaciju ruku i očiju. Ove vještine igraju ključnu ulogu u tjelesnom razvoju djeteta. Naprimjer, oblik igre kao što je hrvanje ne samo da omogućuje djeci da oslobode višak svoje energije, već ih također uči o granicama i primjerenom fizičkom kontaktu (Likierman, 2007).

Zapravo je vrlo bitno usredotočiti se i na fizički i na mentalni razvoj djece predškolske dobi jer pokretne igre za predškolarce nisu samo zabavne, već su i neophodne za razvoj djeteta. Tjelesna aktivnost u predškolskoj dobi je važna, a njezine dobrobiti traju i nakon završetka predškolske dobi. Predškolarci koji imaju dovoljno vremena za igru i tjelesne aktivnosti također imaju jače kognitivne, socijalne i emocionalne vještine, adekvatan razvoj mišića, kostiju i zglobova, povećanu sposobnost učenja i pamćenja, veće samopouzdanje, bolju koncentraciju, manje zdravstvenih problema te općenito vode zdraviji način života. I ne samo to, pokretne igre daju djetetu prednost u socijalnoj interakciji i komunikacijskim vještinama. Djeca uče rješavati probleme dok također uče važne stvari poput brojanja i boja (UDA Creative Arts Preschool, 2017).

Slika 4. Pokretna igra (UDA Creative Arts Preschool, 2017)

2) IGRE KONSTRUIRANJA

Još jedna vrsta igre koja pridonosi motoričkom razvoju je igra konstrukcije, koja uključuje korištenje različitih građevinskih materijala kao što su blokovi, slagalice te umetanje pločica za stvaranje različitih oblika ili predmeta. Osim poticanja motoričkih sposobnosti, igra konstrukcije potiče i obrazovne vještine. Posebno je korisna za razvoj fine motorike, koja je neophodna za zadatke poput pisanja. Djeca koja imaju problema s koordinacijom mogu se suočiti s izazovima kada pokušavaju izgraditi visoku kulu od kocaka. Vizualna domena je pod velikim utjecajem ove posebne vrste igre, potičući razvoj različitih vještina. Djeca stječu potrebne vizualno-prostorne sposobnosti za zadatke poput pisanja i matematike, stječu razumijevanje odnosa između objekata u dvodimenzionalnom i trodimenzionalnom prostoru. Kroz igre konstrukcije, djeca proširuju svoj rječnik dok opisuju svoje radnje. Stječu jezične, čitalačke i matematičke vještine razvrstavanjem konstrukcijskih dijelova na temelju oblika, boje i veličine, konstruirajući modele i baveći se izračunima (Likierman, 2007). Zapravo, kocke su puno više od puke kocke. Djeca mogu graditi robote, dizalice, vozila ili visoke nebodere, a u spretnim rukama kocke se pretvaraju u dvorce, labirinte, farme, brodove ili gradove. Sa svakom kreacijom, njihova logika, koncentracija, preciznost i kreativnost će jačati, poboljšavajući njihovo razumijevanje vlastitog okruženja (Ida didacta, 2024).

Slika 5. Igra konstruiranja (Ida didacta, 2024)

3) STVARALAČKE IGRE

S druge strane, stvaralačke igre nude više slobode za samoizražavanje od igra konstruiranja, koristeći širok raspon materijala. Kreativnost pruža djeci mogućnost da izraze svoje misli i emocije, a istovremeno potiče logično rasuđivanje i kritičko razmišljanje. Zbog toga je stvaralačka igra ključna i za emocionalni i za intelektualni rast, no ona prvenstveno uključuje jezično izražavanje. Kroz ovakvu vrstu igre djeca razvijaju sposobnost razlikovanja različitih materijala, poput boja i oblika, te imenovanja novih pojmova, što utječe na sami razvoj govora.

Stvaralačka igra može se kategorizirati u tri osnovne vrste, a svaka zahtijeva posebne vještine na temelju uključenih materijala, a to su: umjetnički pribor kao što su olovke i bojice, zatim materijali za kiparstvo te glazba (Likierman, 2007).

Slika 6. Stvaralačka igra (Spramani, 2023)

a) Manipulacija olovkama, kistovima

Djeca mlađe dobi uživaju uzeti kist i umočiti ga u gustu boju prije nego što je razmažu na list papira. Ako odluče dalje istraživati, mogu eksperimentirati sa slikanjem raznih oblika, ljudi, životinja, pa čak i raspoloženja. Kroz ovaj proces djeca razvijaju sposobnost usklađivanja pokreta ruku sa svojom vizualnom percepcijom – moraju

voditi kist do željenog mjesta na papiru kako bi postigli željeni rezultat. Crtanje bojicama pruža slično iskustvo, a ujedno pomaže djeci da razviju držanje olovke, što je ključna vještina za pisanje.

b) Modeliranje i oblikovanje

Djeca stvaraju dragocjena iskustva dok oblikuju različite materijale koji potiču njihovu kreativnost. Uz pomoć materijala kao što su glina, vuna ili tjestenina mogu izraditi prava mala čuda. Osim toga, materijali poput gline u kombinaciji s vodom, nude taktilni užitak kada se njima rukuje. Ovakvi manje strukturirani materijali omogućuju djeci da iskoriste svoju maštu i slobodno konstruiraju. Upotrebom različitih materijala djeca počinju razumjeti znanstvene koncepte, npr. kako manipulirati materijalom tako da mu promjene svojstvo, uče o ravnoteži predmeta, kako raditi s ljepilom, te razvijaju vizualno prostornu svijest (Likierman, 2007).

Igra s glinom može pomoći djeci u reguliranju razine stresa te ujedno pruža visoko taktilno i osjetilno iskustvo. Dok djeca stišću, pritišću i manipuliraju glinom, ona aktivno angažiraju svoja osjetila. Međutim, dobrobiti igranja s glinom daleko nadilaze područje osjetilnog razvoja. Zapravo, postoje brojne kognitivne prednosti povezane s ovom aktivnošću. No ono što je važno razumjeti u vezi s igrom s glinom jest da bi to trebala biti aktivnost temeljena na procesu, koja djeci daje dovoljno vremena za slobodnu igru i istraživanje. Postoje različiti načini uključivanja djece u istraživanje gline kao što je korištenje jednostavnih alata poput prirodnih elemenata, perla, sjemenka, valjaka i kalupa za kekse (Spramani, 2023).

c) Glazba

Djeca u ranoj dobi uče na vrlo osnovnoj i fundamentalnoj razini, tako da su aktivnosti često bolje kada su jednostavne. Jednostavne glazbene aktivnosti kao što su slušanje različitih ritmova, pljeskanje rukama, skakanje gore-dolje ili kretanje tijela u ritmu samo su neke od njih. Djeca vole glazbu i općenito vrlo dobro reagiraju na nju stoga je važno da im se dopusti i da se uključe u samo stvaranje glazbe. (UDA Creative Arts Preschool, 2017). Likierman (2007) ističe kako glazba u ranoj dobi postavlja temelje za buduća postignuća u odrasloj dobi. Od trenutka kada se rode, djeca istražuju i eksperimentiraju sa zvukovima, koristeći brbljanje kao sredstvo za ponavljanje i testiranje različitih zvukova. Ove aktivnosti temeljene na zvuku uključuju različite

tonove i ritmove, od kojih svaki ima svoje značenje. Ritam, koji je dio glazbe, djeca razvijaju kroz pokret, pjesmu i ples, a oni ujedno potiču i razvoj koordinacije. Glazba je usko povezana s matematičkim vještinama jer djeca shvaćaju pojmove poput brojanja i povezivanja, slijeda i udaljenosti intervala, dok pokušavaju replicirati određene zvukove. Razvijanje snažnih sposobnosti slušanja zahtjeva produženi raspon pažnje te dobar fokus, osobine koje se kasnije pokazuju neprocjenjivima za akademski uspjeh. Predškolarci većinom koriste raznovrsne instrumente, poput štapića i zvečki, koje im služe za stvaranje zvukova i zabavu. Uz odgovarajuće instrumente djeca mogu krenuti na uspješan glazbeni put od najranije dobi.

4) MAŠTOVITE / DRAMSKE IGRE

Prema (Likierman, 2007) postoje različiti elementi maštovite igre, poput uključivanja u fantastične igre u kojima djeca preuzimaju uloge izmišljenih ili crtanih likova te se čak oblače u njih. Drugi aspekt uključuje uporabu simbola, gdje se objekti koriste da predstavljaju nešto drugo kao što je igranje s figuricama ljudi ili životinja. Upravo je simbolička igra usko povezana s razvojem razumijevanja jezika. Upotreba specifičnih materijala nije uvijek nužna za maštovitu igru, niti je potrebna za simboličku igru. Kroz glumu i simboličku igru djeca razvijaju važne socijalne i emocionalne vještine te se uče suradnji. Također razvijaju vještine logičkog razmišljanja, razmatrajući posljedice svojih postupaka na druge. Kada se suoče s problemom, moraju zajedno pronaći rješenje i prilagoditi se tome. Naizgled neograničena priroda igre pruža brojne mogućnosti za učenje i stjecanje znanja. Novak (2023) ističe kako je uključivanje u maštovitu dramsku igru ključno za dječji rast, jer ne samo da pruža razonodu, već i potiče niz sposobnosti, uključujući kreativnost, društvene vještine, emocionalnu inteligenciju, komunikaciju i samopouzdanje. Kroz razne igre djeca otkrivaju i uče, artikulirajući svoje misli i emocije na jedinstvene načine. Ta iskustva ne samo da proširuju njihovo razumijevanje svijeta, već također potiču i osobni razvoj, postavljajući temelje za pojavu empatičnih i maštovitih pojedinaca. Između ostalog, jedna od aktivnosti koja potiče organizaciju, planiranje i timski rad među djecom je lutkarska predstava. Lutkarska predstava omogućuje djeci da izrađuju lutke i scene te tako razvija kreativnost kod djece. Kroz lutke djeca otkrivaju kako izraziti emocije i pripovijedati priče. Osim toga, ova aktivnost poboljšava fine motoričke sposobnosti kroz izradu lutaka te manipulaciju njima.

Slika 7. Dramska igra (Novak, 2023)

5) IGRE S PRAVILIMA

Igre s pravilima obuhvaćaju formalne igre pod koje spadaju: kartaške igre, društvene igre te grupni sportovi, primjerice košarka ili rukomet. Kroz ovakav oblik igre razvijaju se kompleksnije vještine, jer osim što djeca moraju savladati pravila igre, oni moraju upoznati svoje protivnike te razviti kvalitetne odnose s njima. Na taj način uče se čekati na svoj red, surađivati te pravilno se nositi s pobjedom i porazom (Likierman, 2007).

Neuroznanost pokazuje da je mozak u razvoju izuzetno prilagodljiv tijekom ranog djetinjstva. Igra, koju karakterizira spontanost i istraživanje, aktivira različite dijelove mozga ključne za kognitivne funkcije. Međutim, kada uvedemo pravila u igru, stimuliramo dodatne neurološke putove povezane s izvršnim funkcijama kao što su donošenje odluka, rješavanje problema i kontrola impulsa. Istraživanja pokazuju da su te izvršne funkcije ključne u pripremi djece za budući akademski uspjeh i društvenu kompetenciju. Kroz igru s pravilima, djeca ne samo da vježbaju svoju kreativnost, već se također uključuju u kognitivni trening koji jača neuronske veze potrebne za snalaženje u složenosti svijeta oko njih (Early Childhood Education, 2024).

Prema Beth (2019) igre s pravilima uče djecu da čekaju svoj red, igraju pošteno i kako da izgube. Izmjene, poštena igra i gubici dolaze s vježbom i s vremenom. Od djece će se tražiti da slijede dogovorena pravila, a odrasli im kroz igru i razgovor mogu pomoći da razumiju kako se izmjenjivati i slijediti dogovorena pravila.

Možemo zaključiti kako je u području obrazovanja u ranom djetinjstvu vrlo važna integracija igre s pravilima. Štoviše, poštivanje pravila u igri usađuje osjećaj poštenja i pravde, njegujući moralni kompas koji vodi donošenju etičkih odluka. Kao odgojitelji, promicanje igre s pravilima postavlja temelje za razvoj odgovornih, empatičnih pojedinaca koji mogu napredovati u raznolikom i međusobno povezanom društvu. Odgojitelje se potiče da stvaraju okruženja koja nude niz mogućnosti za igru, u rasponu od slobodne igre koja potiče kreativnost do vođene igre s pravilima koja izgrađuje kognitivne i društvene vještine. Ova ravnoteža osigurava da djeca dobiju sveobuhvatan razvojni poticaj, njegujući njihovu neovisnost i sposobnost funkcioniranja unutar strukturiranog društvenog okvira (Early Childhood Education, 2024).

Slika 8. Igra s pravilima (Beth, 2019)

7. ULOGA RODITELJA

Visković (2016:5) ističe da je zajedničko učenje roditelja i djeteta „jedno od manje istraženih područja i moguće, najmanje zastupljeno u praksi dječjih vrtića u Hrvatskoj. Svrha uključivanja roditelja u zajedničko učenje s djecom razumijevanje je i poticanje dječjeg razvoja i procesa dječjeg učenja. Pretpostavlja se da educiranost roditelja može doprinijeti kvaliteti ranog iskustva učenja djece, a zajedničke aktivnosti pozitivno utjecati na razvoj odnosa djece i roditelja, primarno sigurnosti i privrženosti.“

Stevanović i Stevanović (2007) napominju kako od trenutka rođenja dijete posjeduje urođenu želju za učenjem, mentalnim rastom i razvojem. Kako bi se maksimizirao njihov potencijal, ključno je da roditelji stvore poticajno okruženje koje će poticati djetetov razvoj. To podrazumijeva pružanje potrebnih kognitivnih, emocionalnih i psiho - motoričkih izazova koji potiču djetetov rast. Djeca posjeduju sposobnost pronalaženja rješenja za različite situacije, zapravo, mogu čak doći do rješenja bez potpunog razumijevanja procesa koji stoji iza njihovih vlastitih sposobnosti rješavanja problema. To je upravo razlog zašto su djeca prirodno sklona istraživanju, bez potrebe da razumiju specifične metode koje su u to uključene. Međutim, ključno je *naučiti djecu kako učiti*. Točnije, trebali bi jasno razumjeti kako koristiti različite vrste informacija, izvući zaključke iz podataka i prilagoditi svoje pristupe učenju ili rješavanju problema ako trenutna metoda ne daje željene rezultate. Kod djece je važno njegovati naviku stalnog angažmana, kritičkog mišljenja i kreativnosti, osposobiti ih da učinkovito koriste različite izvore znanja, formuliraju vlastite zaključke i učinkovito ih prenesu drugima. Usađivanjem razmišljanja o cjeloživotnom učenju roditelji mogu poticati razvoj intelektualnih sposobnosti, njegovati kreativne stavove, poboljšati psihomotorne vještine i opremiti djecu potrebnim alatima za intelektualni rad od najranije dobi. Kao rezultat toga, ova će djeca posjedovati opsežno znanje, snažnu radnu etiku te kontinuiranu predanost inovativnom i kreativnom funkcioniranju (Stevanović i Stevanović, 2007).

U predškolskoj dobi djeca imaju obilje prilika za stjecanje znanja i razvijanje vlastite kreativnosti, a na odraslima je da njeguju i pospješuju što više načina putem kojih se dijete izražava (Babić, 1994). Također Stevanović i Stevanović (2007) navode važnost educiranja kako odgojitelja tako i roditelja te pružanje potrebnih znanja i vještina da bi se djeca opremila vještinama za cjeloživotno učenje. Osim proširivanja vlastitog

znanja, roditelji trebaju prihvatiti ideju poticanja cjeloživotnog učenja kod djece predškolske dobi. Treba ih voditi teoretskim materijalima i praktičnim radovima, omogućujući im da shvate temeljna načela i potencijalne primjene intelektualnih metoda i tehnika za obrazovanje u ranom djetinjstvu.

Visković (2016) navodi da nisu zakonski definirani oblici suradnje i razine partnerskih odnosa pa se zato vežu uz kompetencije odgojitelja ali i roditelja, inicijative i zainteresiranosti odgojitelja, kulture odgojno-obrazovne ustanove te motiviranosti i spremnosti roditelja za suradnju. Roditelji zbog suvremenog života koji je brzog ritma imaju malo slobodnog vremena. Zato se nova istraživanja usmjeravana na nove oblike suradnje, posebno strategija učenja djece, roditelja i odgojitelja.

8. ULOGA ODGOJITELJA

Dok su djeca u doticaju s materijalima, ljudima i idejama te konstruiraju vlastito razumijevanje stvarnosti, odrasli promatraju i komuniciraju s djecom kako bi otkrili kako svako pojedino dijete razmišlja i rezonira. Odgojitelji nastoje prepoznati posebne interese i vještine pojedine djece te im ponuditi primjerenu stimulaciju. Takva je uloga odgojitelja vrlo složena te treba vremena da se razvije (Lepičnik Vodopivec, 2011).

Vujčić i sur., (2016:83) navode kako je uloga odgojitelja da „Stvara projekcije, predviđa daljnje smjerove razvoja, ali uvijek u suglasnosti s djecom. On provocira situacije za učenje i pomaže djeci u otkrivanju problema. Ne nudi brza rješenja, nego pomaže djeci da postavljaju sve složenije hipoteze, pomaže u izboru materijala, sredstava za rješavanje i u ostvarivanju.“ Odgojiteljeva uloga u izboru materijala usmjerena je na vrednovanje i njegovanje djetetovih interesa. Pri osmišljavanju vrtičke okoline bitno je da stvara stimulatивно i motivirajuće okruženje. Potičući kreativnost i istraživanje, odgojitelj ima ključnu ulogu u poticanju potencijalnog razvoja djeteta (Ivanušec, 2021). Stevanović i Stevanović (2007) ističu kako u kontekstu samoobrazovanja djece, odgojitelji i roditelji igraju ključnu ulogu u pružanju elementarnog podučavanja i uvođenju različitih aspekata koji ih pripremaju za cjeloživotno učenje, a prema Stevanović i Stevanović (2007) to su:

- Samoinicijativno provođenje aktivnosti
- Razvoj vještina kao što su opažanje, reproduciranje, govor, pamćenje i korištenje alata za pisanje i računanje
- Komunikacija, verbalna i neverbalna, također je bitan aspekt, kao i korištenje različitih tiskanih predložaka te razumijevanje ilustrativnih radova
- Nužno je adekvatno shvaćanje sadržaja, uz sposobnost donošenja zaključaka i tumačenja osobnih iskustava
- Sposobnost djeteta da se izrazi na jedinstven način, dok za stjecanje znanja koristi različite izvore informacija, prirodne i umjetne

Sindik (2008) spominje kako odgojitelj stvara dinamično i privlačno okruženje pogodno za samostalno učenje koje bi trebalo biti usredotočeno na djetetove interese, dosljedno potičući njihov potencijal. Također odgojitelj bi trebao olakšati djeci interakciju ne samo s materijalima, već i s vršnjacima i odraslima.

Prema Stevanović i Stevanović (2007) uloga odgojitelja obuhvaća stvaranje primjerenih obrazovnih sadržaja koji potiču razvoj učinkovitih navika i tehnika učenja. Time ne samo da se olakšava stjecanje odgovarajućih znanja, vještina i sposobnosti, nego se potiče i ubrzava cjelokupni razvoj djece.

Slunjski (2006) naglašava kako je kontinuirani rast i razvoj odgojitelja kroz stručno usavršavanje trajni proces, a ne događaj te da ono ima za cilj njegovati organizaciju koja uči te koja prihvaća stalne promjene i napredak. Potreba za stalnim profesionalnim razvojem odgojitelja temelji se na shvaćanju da njegova profesionalna kompetencija nije nepromjenjiva, već je kontinuirani proces rasta. Opće je poznato da se znanje neprekidno razvija, pa se tako i odgojitelji moraju uključiti u kontinuirano učenje i samoevaluaciju kako bi poboljšali svoju praksu. Postupak samorefleksije smatra se jednom od temeljnih odgojiteljskih vještina, budući da prepoznaje zamršenost i složenost njihovog odgojno - obrazovnog rada. Naglašava da se uloga odgojitelja ne može svesti na površne misli, osobna uvjerenja ili standardizirane pristupe, već zahtijeva duboko i višestruko razumijevanje. Štoviše, odgojitelji se „moraju baviti i pitanjem kako oni utječu na djecu, kao i pitanjem kako djeca utječu na njih same“ Barth (2004; prema Slunjski, 2006:129). Primarni cilj refleksivnih strategija je olakšati promjenu perspektive odgojitelja u procesu odgoja i obrazovanja. Čineći to, odgojitelji mogu steći dublje razumijevanje vlastitih postupaka i ponašanja koja djeca pokazuju tijekom ovog procesa (Slunjski 2006).

Šprljan i Rosandić (2008) ističu da kako djeca napreduju kroz različite faze razvoja, njihova motivacija za učenje može varirati, pod utjecajem ne samo metoda podučavanja koje koriste odgojitelji, već i prepoznavanja jedinstvene osobnosti svakog djeteta. Iako se motivacija za učenje može smanjiti s godinama, djeca pokazuju posebno visoku razinu motivacije tijekom ranih faza učenja. Stoga je ključno poticati djecu na uspostavljanje veza s vlastitim mogućnostima i potencijalima jer to igra značajnu ulogu u njihovoj daljnjoj motivaciji za učenje. Moć odgojitelja leži u njegovoj vjeri u sposobnosti djeteta, njegovom poticanju snaga i pružanju pozitivne povratne informacije. Iako se veći dio ovog procesa odvija na nesvjesnoj razini, on uvelike utječe na djetetovo povjerenje u vlastite sposobnosti učenja. Odgojitelji igraju ključnu ulogu u poticanju motivacije i entuzijazma za učenje poštujući individualne stilove učenja i

stvarajući pozitivno okruženje za učenje te tako utječu na ishod djetetova učenja.

Stevanović i Stevanović (2007:6) navode da „Dobar je samo onaj odgojitelj koji djecu uči razmišljati. Odgojiteljeva sposobnost, roditeljeva pomoć i zajedničko razvijanje intrinzične i ekstrinzične motivacije osiguravaju uspjeh.“ Tradicionalna uloga odgojitelja pomaknut će se s usmjeravanja djece na stvaranje pedagoško stvaralačkog okruženja u kojima djeca prirodno razvijaju navike samostalnog intelektualnog rada i predanosti učenju (Stevanović i Stevanović, 2007).

9. ULOGA PREDŠKOLSKE USTANOVE

Ivanušec (2021) napominje da institucije ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja imaju važnu ulogu u rješavanju zahtjeva suvremenih obitelji, istovremeno potičući optimalan razvoj djece. Nudeći raznolik kurikulum koji je usklađen s interesima i potrebama djece, ove ustanove značajno poboljšavaju cjelokupni razvoj i dobrobit djece. Stoga su centri za rani i predškolski odgoj ključni za odgoj djeteta i priznati su kao ključni element unutar zajednice. Kako navodi Babić (1994) dječji vrtić služi kao prostor u kojem djeca mogu živjeti, igrati se i učiti, s jakim naglaskom na otvorenost i prilagodljivost potrebama djece, roditelja te kulturnom i društvenom kontekstu u kojem egzistira. Razvoj, odgoj i obrazovanje djece u vrtiću uvelike ovisi o kvaliteti njihova života.

Na temelju otkrića do kojih je došlo Povjerenstvo UNESCO-a, koncept temeljnog obrazovanja za djecu obuhvaća i formalno i neformalno obrazovanje, počevši od treće godine života i nastavljaajući se najmanje do dvanaeste godine. Temeljno obrazovanje služi kao bitan temelj u životu, djelujući kao ključni pristup cjeloživotnom učenju. Uloga predškolskog odgoja i obrazovanja jasno je definirana u smislu njegovog doprinosa razvoju ranog djetinjstva, što je faktor na koji povjerenstvo stavlja značajan naglasak (Stevanović i Stevanović, 2007). Slunjski (2008) naglašava kako se proces učenja, koji počinje u predškolskoj ustanovi, treba protezati kroz cijeli život, nadilazeći okvire formalnog obrazovanja. Stoga bi primarni cilj obrazovnih institucija, počevši od predškolske razine, trebao biti opremiti djecu vještinama učenja i potaknuti njihovu urođenu znatiželju za učenjem. Ova odgovornost usredotočena je na njegovanje sposobnosti učenja te obuhvaća mnogo više od jednostavnog prenošenja određenog skupa informacija. Djeca grade svoje znanje aktivnim uključivanjem u svako novo iskustvo, nastojeći ga razumjeti i integrirati u svoj postojeći okvir znanja. Samim time kontinuirano usvajaju svježije informacije, što dovodi do usavršavanja njihovog postojećeg znanja te tako je njihovo znanje u stalnom stanju rasta i širenja.

Stevanović i Stevanović (2007:9) navodi da „*Povjerenstvo UNESCO-a* posebno naglašava ulogu *predškolskog odgoja* kad navodi: „Odnos prema učenju koje bi se nastavilo cijeli život oblikuje se u obitelji, ali još više u fazi temeljnog obrazovanja (koje obuhvaća predškolsko i osnovno obrazovanje): u toj fazi stvaralačka iskra ili plane ili

zgasne, a pristup znanju ili postane ili ne postane stvarnost. To je doba kad mi svi usvajamo instrument za budući razvitak naših sposobnosti razmišljanja i imaginacije, prosudbe i osjećaja odgovornosti, kad učimo biti radoznali glede svijeta oko nas.“ (Delors, 1998.: 127-128).

Kako navodi Lepičnik Vodopivec (2011) izbor materijala i drugih sudionika u učenju proizlazi iz dječje unutarnje motivacije i vještine rješavanja problema. Stimulirajuće okruženje u kojoj prevladavaju pozitivne društvene interakcije, međusobno povjerenje te u kojoj djeca razvijaju socijalne vještine bitno utječu na razvoj djeteta te potiču samo učenje. Takve uvjete u dječjem vrtiću stvaraju odrasli koji podržavaju učenje u vrtiću kroz posebne strategije učenja, organiziranje prostora i okoliša, poticanje aktivnosti djeteta te razmišljanje i razmatranje njihovih interesa i inicijativa.

No u ustanovama ranog i predškolskog odgoja često uočavamo nedostatak (su)konstrukcije kurikulumu u svakodnevnim interakcijama s djecom te manjak prepoznavanja individualnih djetetovih afiniteta. Ovakav pristup radu ima izravan utjecaj na kvalitetu učenja djece i njihovo cjelokupno iskustvo u ustanovi za rani odgoj. Stoga je ključno prepoznati i njegovati dječji potencijal pružanjem poticajnog okruženja koje potiče njihovu znatiželju i omogućuje im aktivno sudjelovanje u oblikovanju kurikulumu i vlastitog učenja i razvoja (Vujičić i sur., 2016).

Bruner (2000:23; prema Slunjski, 2006) naglašava kako „učenje u suvremenoj odgojno – obrazovnoj ustanovi ne smije biti puko prenošenje informacija, već *aktivan proces u kojem dijete samostalno stječe znanje aktivno rješavajući probleme, otkrivajući i angažirajući svoje misaone kapacitete.*“

Prihvatanje djeteta kao angažiranog suradnika vlastitog razvoja, koji može sam organizirati svoje učenje, birati sadržaje i raspolagati svojim vremenom, omogućuje veću kreativnost i djece i odgojitelja, udaljavajući se od krutih tematskih metoda poučavanja. Istodobno, njegovanje partnerstva s roditeljima i poticanje njihovog aktivnog sudjelovanja u različitim aspektima suradnje može unaprijediti kvalitetu odgojno-obrazovne prakse (Slunjski, 2016).

10. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

10.1. Cilj istraživanja

Cilj provedenog intervjua bio je ispitati strategije aktivnog učenja kod djece predškolske dobi iz perspektive odgojitelja u predškolskoj ustanovi. Na taj se način želi dobiti uvid u procjene odgojitelja o primjeni i razumijevanju strategija aktivnog učenja u odgojno – obrazovnoj ustanovi.

10.2. Zadaci istraživanja

Zadatak istraživanja je da se kroz intervju iznesu mišljenja i stavovi odgojitelja s različitom duljinom radnog staža u predškolskoj ustanovi. Kroz sljedeća pitanja pokušava se pobliže prikazati rad pojedinih odgojno – obrazovnih skupina, njihove karakteristike te sam princip rada i strategije učenja djece u skupini. Također navodi se i problematika koja se odnosi na prepreke u procesu samog učenja.

10.3. Ispitanici

Ispitanici uključeni u intervju su odgojiteljice dječjeg vrtića „Balončić“ – Svetvinčenat. Sveukupno su intervjuirane 4 odgojiteljice, s duljinom radnog staža od 3 godine, 7 godina, 20 godina te 31 godina radnog staža. Ispitanicima je prije provođenja intervjua objašnjeno koji su glavni ciljevi istraživanja, te im se napomenulo kako će se u radu koristiti isključivo inicijali njihovih imena i prezimena.

10.4. Instrument istraživanja

Za instrument istraživanja koristio se strukturirani intervju u kojemu su pitanja unaprijed određena i jednaka za sve ispitanike. Kroz ovakav oblik intervjua mogu se dobiti usporedivi odgovori ispitanika (Uvod u kvalitativna istraživanja, 2019)., a u nastavku slijede postavljena pitanja.

10.5. Rezultati istraživanja

Intervju 1

1. *Spol*

Žensko, E. P.

2. *Dob*

26 godina

3. *Godine radnog staža*

Sveukupno imam 3 godine radnog staža, od toga godinu dana pripravništva u DV Medulin, te 2 godine samostalnog rada u DV Savičenti.

4. *Recite nam nešto o sebi, za početak iz kojeg ste razloga izabrali zanimanje odgojitelja, te što je to što vas je privuklo radu s djecom?*

Završila sam preddiplomski studij u Puli te diplomski studij u Rijeci. Izabrala sam zanimanje odgojitelja u namjeri da u potpunosti iskoristim svoj potencijal te želju da djecu usmjerim na pravi put te sudjelujem u njihovom cjelovitom razvoju.

5. *Koje su karakteristike vaše skupine te samo ozračje rada u njoj?*

Radim u mješovitoj odgojno obrazovnoj skupini od 3 do 5 godina, u kojoj prevladaju 4 - godišnjaci. Skupina broji 20 - ero djece, od toga 12 djevojčica i 8 dječaka. U skupini nemamo djece s teškoćama u razvoju. Trenutno smo fokusirani na emocionalne potrebe djece jer prvenstveno traže potporu za emocionalnom sigurnošću pogotovo pri jutarnjem okupljanju što nam dosta utječe na redovite aktivnosti planirane kroz dan.

6. *Koje se strategije učenja od kognitivnih (ponavljanje, organizacija i elaboracija) te meta - kognitivnih (planiranje, samo-nadgledanje, regulacija učenja, mnemotehnike) primjenjuju u vašoj skupini?*

Što se tiče strategija učenja u mojoj skupini najčešće se primjenjuju strategije ponavljanja i elaboracije. Npr. kroz svakodnevne aktivnosti ponavljaju se određene radnje kao što je pranje ruku, korištenje pribora za jelo, poticanje samostalnosti za vrijeme popodnevnog odmora, recitiranje/pjevanje pjesmica. Kao primjer elaboracije mogu navesti projekt zavičajnosti kojeg smo provodili u ovoj pedagoškoj godini na nivou cijele ustanove. Proučavali smo karakteristike zavičajnog/aromatičnog bilja, a djecu je zanimalo kako se bilje rasprostranjuje što smo povezali s prethodno naučenim sadržajem o pčelama i dobivanjem meda od aromatičnog bilja (med od lavande i kadulje).

Kod meta – kognitivnih strategija primjećujem da djeca prakticiraju samo strategiju nadgledanja npr. kod individualnih razvojnih mapa koje se kontinuirano nadopunjuju kroz pedagošku godinu. Dijete kroz vlastiti crtež samoga sebe prati svoj napredak u crtačkim sposobnostima kroz određeno razdoblje (na početku pedagoške godine dijete koristi geometrijske oblike, dok do kraja godine koristi realističnije elemente za predočavanje dijelova ljudskog

tijela. Od mnemotehnika koristimo rimu i ritam u ponavljanju svakodnevnih pjesmica, kako bi djeca lakše usvojila i zapamtila novi sadržaj.

7. *Koje kompetencije smatrate da odgojitelj treba posjedovati u području organizacije i vođenja strategija učenja?*

Mislim da kvalitetan odgojitelj konstantno treba poticati multisenzorna iskustva kao što su različita osjetila te kombinaciju pokreta, riječi, slika, zvukova koja su od iznimne važnosti za djetetove strategije učenja. Između ostalog važno je da odgojitelj kritički promišlja kako bi mogao prilagoditi sadržaj sukladno djetetovim mogućnostima i sposobnostima. Također, bitno je da uvažava mišljenja i interese djece te dozvoljava i potiče različite stilove učenja.

8. *Što mislite koje su potencijalne prepreke u procesu samog učenja?*

Loši materijalni uvjeti kao što je nedostatak tehnologije; ograničen pristup printeru, nefunkcionalna tehnologija, nedostatak tehnoloških aparata za rad poput plastifikatora, projektora, interaktivnih ploča, svjetlosnih LED ploča, zatim nedostatak potrošnog materijala, neorganizacija prostora, preopterećeni kapaciteti djece u skupini, nepridržavanje pravila skupine svakako su jedni od glavnih prepreka u procesu samog učenja.

9. *Jeste li bili uključeni u stručno usavršavanje / edukacije iz područja strategija učenja i ako da u kojem ste obliku sudjelovali?*

Za vrijeme diplomskog studija bila sam uključena u edukaciju iz područja strategija učenja te sam samostalno iščitavala članke na tu temu za potrebe pisanja diplomskog rada.

Intervju 2

1. *Spol*

Žensko, N.D.

2. *Dob*

30

3. *Godine radnog staža*

Imam 7 godina radnog staža.

4. *Recite nam nešto o sebi, za početak iz kojeg ste razloga izabrali zanimanje odgojitelja, te što je to što vas je privuklo radu s djecom?*

Ono što me prvenstveno privuklo radu s djecom je činjenica da u svom djetinjstvu nisam imala kvalitetan odgojno obrazovni primjer odgojitelja koji je

poticao individualne potrebe i interese djece te sam htjela postati upravo suprotni primjer onoga što sam sama iskusila.

5. *Koje su karakteristike vaše skupine te samo ozračje rada u njoj?*

U našoj odgojno obrazovnoj skupini veći je broj djevojčica čime je pokazan veći interes za likovne aktivnosti, kreativne radionice i dramski pristup. Također veliku potrebu djeca iskazuju za manipulacijom neoblikovanih materijala, senzomotoričkim aktivnostima kao što su: oblikovanje plastelina, tijesta i kinetičkog pijeska. Zajednička igra djevojčica i dječaka najčešće uključuje igru u obiteljskom centru gdje se ističe interes za imitativnom igrom obitelji i kuhanja. U skupini vlada obiteljska atmosfera, te nastojimo da djeca budu okružena vlastitim likovnim radovima, da im materijali i poticaji budu na dohvata ruke, što dosta onemogućava zastarjeli namještaj zbog kojeg je kretanja otežana i zbog kojeg poticaji nisu sasvim vidljivi i dostupni.

6. *Koje se strategije učenja od kognitivnih (ponavljanje, organizacija i elaboracija) te meta - kognitivnih (planiranje, samo-nadgledanje, regulacija učenja, mnemotehnike) primjenjuju u vašoj skupini?*

Što se tiče kognitivnih strategija mogu reći da prakticiramo kombinaciju svih navedenih metoda. Npr. metodu ponavljanja koristimo prilikom usvajanja svih životno praktičnih aktivnosti, poput usvajanja pravila skupine, pristojnog ponašanja za vrijeme obroka te usvajanja higijenskih navika. Metodom organizacije najčešće se služimo prilikom izrade hranidbene piramide, klasifikacije voća i povrća te zdrave i nezdrave hrane. Metoda elaboracije upotrebljava se u aktivnostima koje se nadovezuju na ono prethodno naučeno usvojeno. Primjerice trenutno smo znanje o moru kao staništu nadovezali sa stjecanjem novih znanja o morskim životinjama. Pod meta kognitivnu tehniku planiranja, koja je kod djece malo teže vidljiva, najčešće se primjenjuje prilikom likovnih aktivnosti kada djeca sama pripremaju sve potrebno za izvođenje određene aktivnosti (uzimaju prostirke, odabiru prigodne kistove, oblače zaštitnu odjeću). Dosad se najviše učinkovitim pokazala metoda ponavljanja, te predočavanje sa slikovnim prikazima te videozapisima.

7. *Koje kompetencije smatrate da odgojitelj treba posjedovati u području organizacije i vođenja strategija učenja?*

Smatram da odgojitelj treba znati slijediti dječje interese, djelovati te pripremati materijale i poticaje sukladno dječjoj dobi sposobnostima i potrebama.

8. *Što mislite koje su potencijalne prepreke u procesu samog učenja?*

Ograničenost prostorom je svakako jedna od prepreka, također prenatrpanost prostora starim namještajem, nedovoljno senzomotoričkog sadržaja i suvremene tehnologije, koja bi olakšala istraživačko spoznajno učenje za koje djeca pokazuju veliki interes.

9. *Jeste li bili uključeni u stručno usavršavanje / edukacije iz područja strategija učenja i ako da u kojem ste obliku sudjelovali?*

Trenutno se ne mogu prisjetiti da sam nedavno sudjelovala na ikakvoj radionici na navedenu temu ali u svakodnevnom stručnom usavršavanju, pročitala sam nekoliko članaka na tu temu i stručnu literaturu iz područja razvojne psihologije.

Intervju 3

1. *Spol*

Žensko, S. M.

2. *Dob*

46 godina

3. *Godine radnog staža*

Provela sam 8 godina u ustanovi socijalne skrbi za osobe s poteškoćama u razvoju te trenutno brojim 20 godina radnog staža u vrtiću.

4. *Recite nam nešto o sebi, za početak iz kojeg ste razloga izabrali zanimanje odgojitelja, te što je to što vas je privuklo radu s djecom?*

Inače sam osoba koja uživa u kreativnom radu, te volim razmišljati izvan okvira stoga preferiram rad koji podrazumijeva kreativnost, slobodu izražavanja, gdje možeš razmišljati što bi trebalo ponuditi da bude zanimljivo djeci, stoga me i privukao sam rad s djecom.

5. *Koje su karakteristike vaše skupine te samo ozračje rada u njoj?*

Ovo je mješovita skupina srednje dobi u kojoj se nalazi 20 ero djece, od toga 10 djevojčica te 10 dječaka. Skupina je prethodno izašla iz jasličke skupine, stoga imamo dosta mlađe djece u dobi od 3 do 5 godina, te dvoje djece koje će sljedeće godine biti predškolarci. Pošto je veći dio skupine tek prešao iz jaslica, potrebno im je puno podrške u samostalnosti, oblačenju, presvlačenju, obavljanju higijene. Ne zato što ne znaju, već im je potrebna podrška s

emocionalne strane, stoga to uzima dosta vremena u odnosu na učenja svijeta oko sebe. Potreban je veći poticaj u samostalnosti te rad na emocijama. I dalje imamo djecu koja donose svoje plišance i krpice od doma te spavaju s njima. Stoga im je prvenstveno potrebna emocionalna strana odgojitelja. Puno vremena oduzima nam emocionalna nesigurnost, te ponekad moraš privremeno odustati od planirane aktivnosti te uzeti dijete u ruke i umiriti. Kod nas su aktivnosti pretežito jednostavnije, a baziraju se na bojama, godišnjim dobima, biljkama, pojavama u prirodi, senzomotoričkim aktivnostima. Umetaljke, logički zadaci, sve na bazi za trogodišnjake i četverogodišnjake. Ako je njima nešto preteško, oni to neće raditi, te puštaju zadatak stoga ponuđeni sadržaj vizualno mora biti privlačan, šarolik s animiranim detaljima. Preferiraju simboličke igre, obiteljski centar, građevni centar.

6. *Koje se strategije učenja od kognitivnih (ponavljanje, organizacija i elaboracija) te meta - kognitivnih (planiranje, samo-nadgledanje, regulacija učenja, mnemotehnike) primjenjuju u vašoj skupini?*

Skupina sama po sebi diktira na koji će se način s njima provoditi aktivnosti. Učenje kroz ključne riječi i povezivanje pojmova, od najjednostavnijih pojmova pa nadovezivanje na teže pojmove. Sve je na bazi ponavljanja, te i nakon već naučenog sadržaja znamo se vraćati te ponavljati prethodno naučeni sadržaj. Nema puno objašnjavanja već se sve svodi na kratke i jednostavne upute. Pokušavamo kod djece stvarati mentalne mape, u smislu da povezujemo sličice s tekstom, kao što su piktogrami, te prakticiramo vizualne mnemotehnike. Dijete onda samostalno razvrstava novi sadržaj u nekakve kategorije onoga što mu je poznato te na to nadodaje par novih elemenata.

Također često koristimo metodu pokušaja i pogreške; puštamo djecu da pokušaju nešto unatoč tome što znamo da neće uroditi plodom, no primjećujem da ova skupina vrlo brzo shvaća da određeni proces ne daje očekivani rezultat, te djeca samostalno stvaraju svoje odgovore. Najčešće izmišljaju razlog zašto se nešto nije dogodilo, a na taj način najbolje uče.

7. *Koje kompetencije smatrate da odgojitelj treba posjedovati u području organizacije i vođenja strategija učenja?*

Praćenje interesa djece je ključna stvar. Vi im možete ponuditi najbolju stvar na svijetu, no ako to njih primarno ne zanima i vizualno im nije privlačno vi neće ništa postići. Oni će otrčati u centar koji je njima općenito najzanimljiviji te se

tamo zadržati cijelo jutro. Ako aktivnost privuče četverogodišnjake i petogodišnjake, velika je vjerojatnost da će im se i mlađi trogodišnjaci pridružiti. Imitiraju ih jer su stariji, a predškolarci pretežito vode skupinu. Odgojitelj treba analizirati što će djeci ponuditi, te biti fleksibilan, ako nešto ne uspijeva treba izaći iz aktivnosti, a ne forsirati. Kroz razne priče, animacije i teatralnost treba privući djetetov interes. Važno je i uočavanje individualnih potreba, te da odgojitelj ponudi djetetu ono što dijete u tom trenutku najviše treba. Kolegica i ja si redovito nastojimo reći kada nam određena aktivnost nije uspjela, npr. aktivnost je bila prezahtjevna ili je tema bila promašena te nije privukla pažnju djece, stoga treba biti kritičan u tom smislu, te kroz refleksiju nešto iz svega toga naučiti.

8. *Što mislite koje su potencijalne prepreke u procesu samog učenja?*

Prostorni problem jedna je od većih prepreka, nedostaje nam prostora za kvalitetnu realizaciju svih zamišljenih aktivnosti kao i prostor za mirni kutak iliti kutak osame, no osim toga nismo u mogućnosti zamračiti sobu, stoga je djeci i teže zaspati što kasnije isto utječe na samo učenje. Također jedno od ograničenja u procesu samog učenja je svakako veća razlika u dobi djece. Smatram da je puno jednostavnije odraditi aktivnost kada je skupina dobno čista, nego kada je veći razmjer u dobi jer njihovi interesi, želje i mogućnosti su u velikom rasponu te odgojitelj svaku aktivnost mora ponuditi na dva nivoa težine što je u principu dosta zahtjevno. Npr. jednom predškolarcu će biti ponuđeni brojevi i slova, uglavnom zahtjevniji zadatci, dok će se mlađoj djeci ponuditi većinom vizualni poticaji. Također, nedostaju resursi u području digitalnih tehnologija (računalo, printer u boji, interaktivna ploča) nešto što bi ustvari trebala biti osnovna oprema u svakoj odgojno – obrazovnoj ustanovi. Predškolarci zahtijevaju razinu gdje će konkretno vidjeti određeni oblik, raspoznati određene oblike, a kako bi se provelo konkretno učenje za to moraš imati i potreban alat.

9. *Jeste li bili uključeni u stručno usavršavanje / edukacije iz područja strategija učenja i ako da u kojem ste obliku sudjelovali?*

Najčešće edukacije imamo s udrugom „Pedagogico“ i „Odgojiteljima u akciji“, npr. preko online platforme ZOOM ili unutar naše ustanove. Općenito ustanove same po sebi plaćaju takve udruge koje organiziraju edukacije te se vrlo često

spajamo s drugim vrtićima. No što se tiče teme strategije učenja već dugo se nismo dotakli te teme na edukacijama.

Intervju 4

1. *Spol*

Žensko, F.T.

2. *Dob*

54

3. *Godine radnog staža*

31 godine radim u vrtiću

4. *Recite nam nešto o sebi, za početak iz kojeg ste razloga izabrali zanimanje odgojitelja, te što je to što vas je privuklo radu s djecom?*

Ljubav prema djeci me najviše privukla ovom zanimanju, te kreativnost koja se može u ovom poslu izraziti. Uživam u odgojno – obrazovnom radu jer upravo kroz njega možeš djeci ponuditi neke nove sadržaje preko kojih će dijete doživjeti i upiti ono što smatra da je najbitnije te samostalno stvoriti viziju svijeta oko sebe.

5. *Koje su karakteristike vaše skupine te samo ozračje rada u njoj?*

Ovo je mješovita skupina u kojoj se nalazi dvadesetero djece od 3 do 6 godina, od toga 7 dječaka te 13 djevojčica. Specifično je da u skupini imamo jedno dijete s teškoćama u razvoju, u spektru autizma, koje zadnje tri pedagoške godine ima osobnog asistenta koji ga prati. Što se tiče skupine općenito dječaci se većinom drže zajedno, poprilično su povezani kao skupina, a pretežito borave u građevinskom centru te stolno – manipulativnom, dok djevojčice preferiraju obiteljski i likovni centar.

6. *Koje se strategije učenja od kognitivnih (ponavljanje, organizacija i elaboracija) te meta - kognitivnih (planiranje, samo-nadgledanje, regulacija učenja, mnemotehnike) primjenjuju u vašoj skupini?*

Od kognitivnih strategija pretežito prakticiramo ponavljanje, no kada osmišljam određenu aktivnost, djeci ponudim novi sadržaj na plakatima, u obliku mentalnih mapa. U cilju mi je da im vizualno približim novi sadržaj te da oni to mogu pogledati kad god žele i mislim da na taj način najbolje usvajaju nove informacije kao i kroz iskustveno učenje i istraživačke aktivnosti. Dosta

djece već od doma donosi široki spektar informacija te ih mi ovdje nadopunjujemo i proširujemo novim sadržajem. Gledamo video uratke o životinjama, prakticiramo dosta mnemotehnike, rime i pjesmice. Što se tiče dječaka u spektru autizma, na samom početku kod njega su bili prisutni veliki tantrumi, te problemi regulacije emocija, no s vremenom je mnogo napredovao te se puno toga postiglo u radu s njim. Sve obrasce učenja usvojio je isključivo putem piktograma i vizualnog rasporeda koji nam je puno pomogao u radu te uglavnom na principu metode pokušaj - pogreška.

7. Koje kompetencije smatrate da odgojitelj treba posjedovati u području organizacije i vođenja strategija učenja?

Smatram da je svakako važno imati dobre organizacijske i komunikacijske vještine, znati točno što od materijala i poticaja ponuditi djeci. Fleksibilnost je jedna vrlo bitna kompetencija koju prakticiram od samog početka svog rada, upravo zato što su djeca različita i ne možemo se držati strogo teorije kad je svako dijete za sebe drugačije. Naravno, uz to moraš procijeniti kada ćeš biti dosljedan, a u kojem trenutku ćeš malo popustiti. Za to znati, moraš jako dobro poznavati skupinu i njezine interese te se prilagoditi situaciji i uvjetima oko sebe, biti pozitivan model i imati tu emocionalnu kompetenciju da suosjećaš s tim djetetom kad treba suosjećati.

8. Što mislite koje su potencijalne prepreke u procesu samog učenja?

Djeca uče iskustveno, putem istraživanja, stoga im treba ponuditi dovoljno materijala i poticaja da mogu istraživati te ponuditi materijal koji ih motivira za daljnje učenje. Fizički prostor je svakako prepreka kao i preopterećenost skupina, te nemotiviranost odgojitelja.

9. Jeste li bili uključeni u stručno usavršavanje / edukacije iz područja strategija učenja i ako da u kojem ste obliku sudjelovali?

Naša ustanova organizira edukacije preko udruge „Pedagogico“ i „Odgojitelji u akciji“, no pretežito se samostalno educiram putem stručne literature. Vezano za strategije učenja nisam imala priliku prisustvovati edukaciji na tu temu.

10.6. Zaključak intervjua

Kroz 4 provedena intervjua s odgojiteljicama dječjeg vrtića „Balončić“ – Svetvinčenat pokušao se dobiti bolji uvid u to kako odgojiteljice kroz svakodnevni rad razvijaju i koriste strategije učenja koje podržavaju razvoj predškolske djece.

Svaka od intervjuiranih odgojiteljica ima različitu duljinu radnog staža, a samim time i iskustvo u radu s djecom predškolske dobi. Ispitanice su navele što ih motivira u radu s djecom te koje strategije učenja smatraju najučinkovitijima za predškolsku djecu. Što se tiče motivacije u radu, dvije ispitanice spominju važnost razvijanja osobne kreativnosti i slobodu izražavanja dok druge dvije navode iskorištavanje vlastitog potencijala te osoban nedostatak kvalitetnog odgojno - obrazovnog primjera u djetinjstvu, što ih je navelo na zanimanje odgojitelja. Što se tiče samih karakteristika skupine, dvoje od ispitanih navode kako su u mješovitim skupinama općenito fokusirane na emocionalne potrebe djece te samoregulaciju emocija, dok ispitanice u ostalim skupinama spominju povećanu potrebu djece za senzomotoričkim aktivnostima te boravak u građevnom i obiteljskom centru.

Kroz dobivene odgovore može se zaključiti kako se u skupinama od kognitivnih strategija učenja uglavnom primjenjuju strategije ponavljanja i elaboracije. Samo jedna odgojiteljica je navela da u vlastitom radu primjenjuje sve metode kognitivnih strategija. Što se tiče meta – kognitivnih strategija ispitanice navode kako uglavnom primjenjuju strategiju nadgledanja. Od mnemotehnika uglavnom se prakticiraju rima i ritam. Svaka od ispitanica podijelila je primjere aktivnosti koje koristi za poticanje kreativnosti i kritičkog mišljenja u procesu učenja te neke od tehnika koje primjenjuju u samom procesu učenja. Odgojiteljice se pretežito slažu kako jedna od glavnih kompetencija odgojitelja je poticanje multisenzornih iskustva, fleksibilnost te praćenje djetetovih interesa. Također, navode u kojoj mjeri koriste tehnologiju ili digitalne alate u procesu učenja, te s kojim se izazovima najčešće susreću prilikom implementacije strategija učenja u svoj rad. Većina njih se složila kako jedna od najvećih prepreka u procesu samog učenja je fizička ograničenost prostorom, nedostatak suvremene tehnologije i potrošnog materijala, kao i velike individualne razlike među djecom. Samo jedna od ukupno 4 intervjuiranih odgojiteljica ima završen diplomski studij, te je ona ujedno i najmlađa odgojiteljica od svih ispitanih. Između ostalog, jedino je ona nedavno bila uključena u edukaciju iz područja strategija učenja, dok jedna odgojiteljica navodi kako se samostalno iz stručne literature usavršavala na temu strategija učenja, dok druge

dvije odgojiteljice ističu kako nisu imale priliku sudjelovati na edukaciji na navedenu temu.

Smatram kako se primjenom različitih strategija učenja može stvoriti stimulativno okruženje koje pomaže djeci da se razvijaju i uče na način koji njima najviše odgovara. Prepreke u procesu učenja kod djece predškolske dobi mogu biti različite i često su povezane s njihovim razvojnim potrebama, emocionalnim stanjima te okolinom u kojoj odrastaju. Rješavanje samih prepreka zahtijeva suradnju između roditelja, odgojitelja i stručnjaka kako bi se stvorilo poticajno i podržavajuće okruženje za učenje koje odgovara potrebama djeteta.

11. ZAKLJUČAK

Prema Bauer (2013) proces učenja uključuje modificiranje nečijeg ponašanja kao odgovor na iskustvo. Na učinkovitost učenja ne utječe samo pojedinac, već i okolina te je ono stalan proces koji se nastavlja kroz cijeli život. Tijekom povijesti pojavile su se različite teorije učenja, uključujući biheviorističke, kognitivne i kontekstualne pristupe. Pojedinci koriste različite strategije i tehnike kako bi se uključili u proces učenja, no svako dijete ima jedinstveni stil učenja i poseban pristup stjecanju znanja. Strategije učenja kod predškolske djece odnose se na metode i pristupe koji se koriste za poticanje njihovog razvoja i stjecanje novih znanja. U predškolskoj dobi, učenje se često odvija kroz igru, istraživanje i socijalne interakcije, pri čemu je naglasak na prirodnoj radoznalosti djece, dok neke od ključnih strategija koje su učinkovite u radu s predškolskom djecom su učenje kroz igru, kognitivne i meta - kognitivne strategije. Kognitivne strategije određuju se kao strategije orijentirane na rješavanje problema te pod njih spadaju ponavljanje, elaboracija i organizacija. Meta-kognicija podrazumijeva znanje o učenju, a sastoji se od planiranja, samo-nadgledanja te regulacije učenja. Zbog svoje učinkovitosti u pomaganju zadržavanja novih informacija, mnemotehnika je također uvrštena u strategije učenja, a dijeli se na verbalne, vizualne i mješovite. Kroz analizu relevantne literature te provedbu intervjua u predškolskoj ustanovi DV Balončić - Svetvinčenat, ustanovljeno je da su aktivne i interaktivne metode učenja, kao što su igra, manipulacija predmetima i socijalna interakcija, izuzetno važne za poticanje kognitivnog, socijalnog i emocionalnog razvoja djece u ranoj dobi. Korištenje raznolikih strategija, koje uključuju vizualne, auditivne i kinestetičke elemente, omogućava prilagodbu različitim stilovima učenja i potrebama djece. Posebno je istaknuto kako uključivanje roditelja i zajednice može dodatno obogatiti iskustva učenja i pružiti podršku kontinuitetu između kućnog i vrtićkog okruženja. Preporučuje se da odgojitelji i stručnjaci u predškolskom obrazovanju kontinuirano razvijaju svoje kompetencije kroz profesionalni razvoj i prate najnovije istraživačke spoznaje u području razvoja djece. Također, važno je da obrazovne politike i programi budu fleksibilni te prilagodljivi specifičnim potrebama djece i kontekstu u kojem se nalaze. Učinkovita primjena ovih strategija zahtijeva pažljivo planiranje i prilagodbu individualnim potrebama svakog djeteta. Stoga je važno stvoriti poticajno i podržavajuće okruženje koje omogućava djeci da se osjećaju sigurno i motivirano za učenje.

LITERATURA

1. Andrilović, V., i Čudina – Obradović, M. (1996). *Psihologija učenja i nastave*. Školska knjiga. Zagreb.
2. Bauer, V. (2013). *Metodologija učenja: naučimo učiti*. Dušević&Kršovnik d.o.o. Rijeka.
3. Cindrić, M., Miljković, D., Strugar, V. (2010). *Didaktika i kurikulum*. Zagreb: IEP-D2.
4. Desforges, C. (2001). *Uspješno učenje i poučavanje: Psihološki pristupi*. Educa. Zagreb.
5. Dryden, G. i Vos, J. (2001). *Revolucija u učenju: Kako promijeniti način na koji svijet uči*. Zagreb. Educa.
6. Glavić, A.; Mecanović, S.; Kadum, S. (2023): *Igrom do znanja - primjeri dobre prakse u vrtiću. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti*.
7. Jensen, E. (2003). *Super-nastava: Nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje*. Educa. Zagreb.
8. Kadum, S. (2023): *Razvijanje kognitivnih struktura nužnih za razvoj početnih pojmova kod djece predškolske dobi. Digitalne tehnologije*. Ružić, M., Kadum, S., Dumančić, M. (ur.). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 31-60.
9. Kadum, V. (2005). *Učenje rješavanjem problemskih zadataka u nastavi (matematike)*. Pula: IGSA.
10. Likierman, H. i Muter, V. (2007). *Pripremite dijete za školu*. Buševac: Ostvarenje d.o.o.
11. Nola, D. (2021). *Dijete, igra i stvaralaštvo: odabrane pedagoške teme*. Novi redak. Zagreb.
12. Piaget, J. (1975). *Učenje i razvoj. Predškolsko dete*, Beograd, broj 3.
13. *Predškolski odgoj danas i sutra : zbornik sa znanstvenog i stručnog skupa / glavni i odgovorni urednik Nada Babić. Osijek : Pedagoški fakultet : Centar za predškolski odgoj, 1994. - sign. 372.3 /ZNA/ p OP.*
14. Pressley, M., Woloshyn, V. (1995). *Cognitive strategy instruction that really improves children's academic performance*. Cambridge, MA: Brookline Books.
15. Reid, R., Lieneman, T.O. Hagaman, J.L. (2013). *Strategy instruction for students with learning disabilities*. The Guilford Press. New York. London.

16. Ružić, M., Kadum, S., Dumančić, M. (2023). *Digitalne tehnologije*. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. Pula.
17. Slunjski, E. (2006). *Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću – organizaciji koja uči*. Mali profesor. Zagreb.
18. Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić zajednica koja uči - mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar Media d.o.o.
19. Slunjski, Edita. *Strategije učenja djece rane i predškolske dobi*. Strategije učenja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Ivana Visković (ur.). Makarska: Dječji vrtić Biokovsko zvonice. Makarska, 11-12.
20. Stevanović, M., i Stevanović, D. (2007). *Predškolsko dijete za budućnost*. Varaždinske toplice: Tonimir.
21. Šprljan, K. A., Rosandić, A. (2008). *Krug znanja: priručnik za učitelje, nastavnike i profesore*. Školska knjiga. Zagreb.
22. Šušvar, V. i Tomić, R. (2019). *Metodika odgojnoga rada s djecom s teškoćama u razvoju*. Split: Naklada Protuđer.
23. Terhart, E. (2001). *Metode poučavanja i učenja*. Educa. Zagreb.
24. Vizek Vidović, V., Vlahović – Štetić V., Rijavec M. i Miljković D. (2003). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP: VERN.
25. Vujičić, L., i Duh, M. (2009). *Interdisciplinarni pristup učenju: put ka kvalitetnijem obrazovanju djeteta*. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Pedagoški fakultet Sveučilišta u Mariboru. Rijeka: Grafika Zambelli.
26. Vujičić, L., Ivković, Ž. i Boneta, Ž. (2016). *Razvoj znanstvene pismenosti u ustanovama ranog odgoja*. Sveučilište u Rijeci. Učiteljski fakultet. Centar za istraživanje djetinjstva.
27. Woolfolk, A. (2016). *Edukacijska psihologija*. Naklada Slap, Jastrebarsko.
28. Zarevski, P. (1997). *Psihologija pamćenja i učenja*. Naklada Slap, Jastrebarsko.

Popis mrežnih izvora

1. Beth (2019). *Rainbow DIY Board Game*. Days With Grey. Preuzeto s <https://dayswithgrey.com/diy-board-game-for-kids/>
2. Cvitković, D. (2019). *Kognitivne strategije učenja*. Preuzeto s https://www.erf.unizg.hr/download/repository/erfunizg_kognitivne_strategije_ucenja_skripta_daniela_cvitkovic_2019.pdf
3. Early Childhood Education (2024). *The Importance of Play with Rules*. Kindergartens International Institution – Empowering Early Childhood Educators Worldwide. Preuzeto s <https://blog.kindergartens-international.com/the-importance-of-play-with-rules/>
4. Gerovac, S. (2007). Učenje u vrtiću. *Dijete, vrtić, obitelj*, 13 (47), 32-32. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/177684>
5. Göhlich, M. i Zirfas, J. (2007). Učenje kao temeljni pedagoški pojam. *Odgojne znanosti*, 9 (2/14), 7-24. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/21108>
6. Hercigonja, Z. (2020). *Odabrane teme iz didaktike-drugo prošireno izdanje*. Vlastita naknada. Varaždin. Preuzeto s: <https://issuu.com/zoranhercigonja/docs/odabrane teme iz didaktike/s/11120072>
7. Ida didacta (2024). *Igre građenja i konstruktori*. Ida didacta d.o.o. Preuzeto s <https://www.idadidacta.hr/igre-gradjenja-i-konstruktori-p44-0-0>
8. Ivanušec, S.M. (2021). Zašto vrtić nazivamo zajednicom koja uči ?. *Bjelovarski učitelj*, 26 (1-3), 109-118. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/272581>
9. Jagarinec, T. (2019). Učenje učenja. *Varaždinski učitelj*, 2 (2), 60-66. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/224275>
10. Janeš, S., Katalenac, I., Martinec, Z., Soucie, T. i Svedrec, R. (2018). *Matematika 8*. Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET. Preuzeto s: https://edutorij-admin-api.carnet.hr/storage/extracted/d2d61772-7e7a-4f5b-98f9-6bbb5d5d13ca/html/10670_Piramide.html
11. Kadum-Bošnjak, S. (2012). Suradničko učenje. *Metodički ogledi*, 19 (1), 181-199. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/94728>
12. Lepičnik Vodopivec, J. (2011). Suradničko učenje i strategije podrške u vrtiću. *Metodički obzori*, 6/2 (12), 81-91. <https://doi.org/10.32728/mo.06.2.2011.07>
13. Novak (2023). *Kreativne dramske igre za djecu: 15 najboljih*. Cool.hr. Preuzeto

- s <https://cool.hr/kreativne-dramske-igre-za-djecu/>
14. Novoselić, M. (2013). Kako motivirati dijete za učenje. Preuzeto s <https://www.istrazime.com/skolska-psihologija/kako-motivirati-dijete-za-ucenje/>
 15. Pecko, L. (2019). SURADNIČKO UČENJE U NASTAVI PRIMARNOGA OBRAZOVANJA. *Metodički obzori*, 14 (1 (26)), 73-94. <https://doi.org/10.32728/mo.14.1.2019.05>
 16. Romih, A. (2021). IZMEĐU IGRE I UČENJA. *Varaždinski učitelj*, 4 (7), 606-616. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/264034>
 17. Selimović, H. i Karić, E. (2011). UČENJE DJECE PREDŠKOLSKE DOBI. *Metodički obzori*, 6(2011)1 (11), 145-160. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/71223>
 18. Sindik, J. (2008). POTICAJNO OKRUŽENJE I OSOBNI PROSTOR DJECE U DJEČJEM VRTIĆU. *Metodički obzori*, 3(2008)1 (5), 143-154. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/25807>
 19. Slunjski, E. (2012). Dijete kao znanstvenik – prirodoslovni aspekti suvremeno koncipiranoga kurikuluma ranog odgoja. *Školski vjesnik*, 61 (1-2), 163-178. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/81029>
 20. Spramani, E. (2023). *Benefits of Clay Play | Montessori Arts and Crafts*. Nature of art. Preuzeto s <https://montessori-art.com/benefits-of-clay-play/>
 21. UDA Creative Arts Preschool (2017). *Benefits of Movement in Early Childhood Education*. UDA Creative Arts Preschool. Preuzeto s <https://preschool.utahdanceartists.com/blog/movement-activities-for-preschoolers-you-can-do-at-home/>
 22. *Uvod u kvalitativna istraživanja* (2019). Pravni fakultet Osijek. Preuzeto s <https://www.pravos.unios.hr/pravo-arhiva/download/predavanje-kvalitativna-istras-ivanja-26-03.pdf>
 23. Visković, I. (2016). Uključivanje roditelja u učenje djece rane i predškolske dobi. In Strategije učenja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. 22. Dani predškolskog odgoja. *Mirisi djetinjstva*. 19-25.
 24. Vrkić, M. i Vlahović Štetić, V. (2013). Urenja o strategijama učenja, korištenje strategija učenja i uspjeh u studiju. *Napredak*, 154 (4), 511-526. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/138818>
 25. Vuk, R. (2009). Strategije učenja i poučavanja. *Geografski horizont*, 55 (1), 51-58 Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/315094>

POPIS SLIKA, TABLICA, GRAFIKONA

Popis slika

Slika 1. Piramida pamćenja (Janeš i sur., 2018).....	4
Slika 2. Modeli stilova učenja (Hercigonja, 2020)	7
Slika 3. Primjer bizarnog predočavanja (Cvitković, 2019).....	23
Slika 4. Pokretna igra (UDA Creative Arts Preschool, 2017)	25
Slika 5. Igra konstruiranja (Ida didacta, 2024)	26
Slika 6. Stvaralačka igra (Sparamani, 2023).....	27
Slika 7. Dramska igra (Novak, 2023)	30
Slika 8. Igra s pravilima (Beth, 2019).....	31

PRILOG

Pitanja za intervju s odgojiteljicama dječjeg vrtića „Balončić“ Svetvinčenat:

INTERVJU

Strategije učenja predškolske djece

Poštovani, cilj ovog intervjua je ispitati strategije aktivnog učenja kod djece predškolske dobi iz perspektive odgojitelja u predškolskoj ustanovi. Na taj se način želi dobiti uvid u procjene odgojitelja o primjeni i razumijevanju strategija aktivnog učenja u odgojno – obrazovnoj ustanovi. Molim Vas da iskreno odgovorite na dolje postavljena pitanja, čiji će se odgovori koristiti isključivo u svrhu pisanja diplomskog rada.

1. Spol
2. Dob
3. Godine radnog staža
4. Recite nam nešto o sebi, za početak iz kojeg ste razloga izabrali zanimanje odgojitelja, te što je to što vas je privuklo radu s djecom?
5. Koje su karakteristike vaše skupine te samo ozračje rada u njoj?
6. Koje se strategije učenja od *kognitivnih* (ponavljanje, organizacija i elaboracija) te *meta - kognitivnih* (planiranje, samo-nadgledanje, regulacija učenja, mnemotehnike) primjenjuju u vašoj skupini?
7. Koje kompetencije smatrate da odgojitelj treba posjedovati u području organizacije i vođenja strategija učenja?
8. Što mislite koje su potencijalne prepreke u procesu samog učenja?
9. Jeste li bili uključeni u stručno usavršavanje / edukacije iz područja strategija učenja i ako da u kojem ste obliku sudjelovali?

SAŽETAK

Ovaj rad bavi se različitim strategijama učenja koje su ključne za optimalan razvoj predškolske djece. Učenje je proces stjecanja znanja, vještina, vrijednosti ili stavova kroz iskustvo, proučavanje ili praksu. To je složen proces koji uključuje različite aspekte, uključujući kognitivne, emocionalne i socijalne komponente. Učenje je ključno za ljudski razvoj, te igra važnu ulogu u društvenom, emocionalnom i intelektualnom napretku pojedinca. Svako dijete ima svoj jedinstveni stil učenja koji može biti povezan s različitim faktorima kao što su osobnost, prethodno iskustvo, ali i okruženje. Važno je prepoznati stil učenja svakog djeteta kako bi se prilagodile aktivnosti koje će mu pomoći da postigne najbolje rezultate. Također, kombinacija različitih stilova može biti korisna, jer većina djece koristi više od jednog stila ovisno o situaciji. Učenje može postati puno efikasnije kada se uzmu u obzir individualne preference i potrebe samog djeteta. Strategije učenja kod predškolske djece ključne su za poticanje razvoja i njihovih sposobnosti. U predškolskoj fazi razvoja, učenje je često povezano s igrom, iskustvom i interakcijom, a neke od strategija učenja su kognitivne, metakognitivne, mnemotehnike te učenje kroz igru.

Cilj ovog rada bio je ispitati odnos upotrebe strategija učenja kod djece predškolske dobi putem istraživanja provedenog u dječjem vrtiću Svetvinčenat u kojemu su sudjelovale 4 odgojiteljice. Kroz analizu intervjua proizašli su rezultati koji ukazuju na to da su odgojitelji u prosjeku skloniji korištenju kognitivnih strategija učenja, a manje skloni upotrebi meta - kognitivnih strategija u svom radu s djecom.

Ovaj rad doprinosi boljem razumijevanju učinkovitih strategija učenja za predškolsku djecu i nudi smjernice za daljnje istraživanje i primjenu u praksi. Kroz takve napore, možemo osigurati da svako dijete dobije najbolje moguće uvjete za rast i razvoj u ključnim godinama svog života.

Ključne riječi: učenje, strategije učenja, predškolska djeca, kognitivne, metakognitivne, mnemotehnike

SUMMARY

This paper deals with different learning strategies that are crucial for the optimal development of preschool children. Learning is the process of acquiring knowledge, skills, values or attitudes through experience, study or practice. It is a complex process involving different aspects, including cognitive, emotional and social components. Learning is key to human development, and plays an important role in an individual's social, emotional and intellectual progress. Each child has his own unique learning style, which can be related to various factors such as personality, previous experience, and environment. It is important to recognize each child's learning style in order to adapt activities that will help them achieve the best results. Also, a combination of different styles can be useful, as most children use more than one style depending on the situation. Learning can become much more efficient when individual preferences and needs of the child are considered. Preschool children's learning strategies are key to encouraging their development and abilities. In the preschool stage of development, learning is often connected with play, experience and interaction, and some of the learning strategies are cognitive, metacognitive, mnemonics and learning through play. The aim of this work was to examine the relationship between the use of learning strategies in preschool children through research conducted in the Svetvinčenat kindergarten, in which 4 educators participated. Through the analysis of interviews, results emerged indicating that educators are on average more inclined to use cognitive learning strategies, and less inclined to use meta-cognitive strategies in their work with children.

This paper contributes to a better understanding of effective learning strategies for preschool children and offers guidelines for further research and application in practice. Through such efforts, we can ensure that every child receives the best possible conditions for growth and development in the key years of their lives.

Keywords: learning, learning strategies, preschool children, cognitive, metacognitive, mnemonics